

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, NOVEMBER – LAPKRIČIO 4, 2014 • Vol. CV Nr. 130 Kaina 1 dol.

4545 WEST 63rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 11-03-2014

ŠIAME NUMERYJE:

Šypsenos žemuogių ir mėlynių kieme – 4 psl.

Amerikietis gyrė Lietuvos fotografiją – 10 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Arkivysk. G. Grušas išrinktas LVK pirmininku

Spalio 28–31 dienomis Vilniuje vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo kardinolas A. J. Bačkis, arkivyskupai S. Tamkevičius, G. Grušas, P. López Quintana; vyskupai E. Bartulis, J. Boruta, J. Ivanauskas, J. Kauneckas, K. Kėvalas, R. Norvila, A. Poniškaitis, L. Virbalas, L. Vondopjanovas.

Plenarinį posėdį ižanginiu žodžiu pradėjo Apaštalinis Nuncijus Lietuvai arkivysk. Pedro López Quintana, kuris pasveikino susirinkusiuosius ir pasidalijo savo mintimis apie vyskupo tarnystę. Jis kalbėjo apie Popiežiaus Pranciškaus išvalgas šia tema ir apie neseniai pasibaigusią Neeilinę Vyskupų Sinodo Asamblėją. Apaštalinis Nuncijus taip pat prisiminė šiais metais įvykusią Popiežių Jono XXIII ir Jono Pauliaus II kanonizaciją bei Popiežiaus Pauliaus VI paskelbimą palaimintuoju.

LVK Generaliniam sekretoriui kun. K. Smilgevičiui pristatčius visų Lietuvos Vyskupų Konferencijos renkamų bei tvirtinamų pareigybių sąrašą, savo

Naujasis LVK pirmininkas arkivysk. G. Grušas (k.) ir kardinolas A. J. Bačkis.

Š. Mažeikos nuotr.

trijų metų veiklą trumpai apžvelgė LVK pirmininkas, visų Konferencijos komisijų ir tarybų pirmininkai bei *Iustitia et pax* komiteto pirmininkas. Pasibaigus jų kadencijai, buvo renkami nauji LVK struktūrų nariai. Trejų metų

kadencijai naujuoju Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininku buvo išrinktas Vilniaus arkivyskupas metropolitas G. Grušas, vicepirmininku – Panevėžio vyskupas L. Virbalas. – 9 psl.

Vėlinių popietė, skirta marijonų veiklos šimtmečiui paminėti

Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos salėje surengta paroda ir paminėtas marijonų veiklos jubiliejus. Su mikrofonu – t. K. Chwalek, MIC.

Jono Kuprio nuotr.

Lapkričio 2 d., sekmadienį, koncelebruotomis šv. Mišiomis Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje prasidėjo tėvų marijonų tarnystės Amerikoje 100-to metų sukakties minėjimas. Po šv. Mišių parapijiečiai ir svečiai buvo pakviesti į parapijos salę, kur jų laukė ką tik išvirti, dar garuojantys cepelinai, o po pietų – kelios prasmingos kalbos apie marijonų kongregacijos įnašą į lietuvių bendruomenės gyvenimą Čikagoje. Tėvų marijonų

veikla yra tampriai susijusi su seselėmis kazimierietėmis ir neatsiejama nuo „Draugo“. Tai galėjai pastebėti ir užmetęs žvilgsnį į parapijos salėje suimprovizuotą istorinių nuotraukų parodėlę. Marijonų 100-mečio minėjimą surengė Amerikos lietuvių Romos katalikų federacija, Lietuvių katalikų spaudos draugija, tėvai marijonai ir Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapija, vadovaujama klebono kun. Jauniaus Kelpšo. – 2 psl.

Kuo kas yra kilnesnis, tuo mandagiau elgiasi su žmonėmis – L. Boerne

Vėlinių popietė, skirta marijonų veiklos šimtmečiui paminėti

L. R. gen. konsulas Marijus Gudynas

Dr. Augustinas Idzelis

T. Joe Roesch, MIC

T. Kazimierz Chwalek, MIC

Atkelta iš 1 psl.

Sveikinimo žodį taręs LR generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas pabrėžė tėvų marijonų indėlį į lietuvių gyvenimą toli nuo tėvynės, jų buriančią ir vienijančią jėgą. Bet ne tik lietuvių bendruomenė Čikagoje be marijonų būtų kitokia, sakė konsulas, – kitokia būtų ir Marijampolė. Kai prieš 150 metų carinės Rusijos valdžia uždarė visus marijonų vienuolynus, ji paliko tik vieną – Marijampolėje, bet uždraudė į ją priimti naujokus. 1909 m. ten gyveno viintelis marijonas – kun. Vincas Senkus, tuo pačiu buvęs ir paskutiniu ordino vadovu. Atgaivinti ordiną tais pačiais metais pavyko Marijampolės apskrityje gimusiam kun. Jurgiui Matulaičiui.

Seselių kazimieriečių vyresnioji, ses. Regina Dubickaitė papasakojo apie glaudžius seselių ir marijonų ryšius, užsimezgusius nuo pat kun. J. Matulaičio ir kitų dviejų marijonų – Julijono Kazako ir Felikso Kudirkos atvykimo į Čikagą 1913 metais. Ji paminėjo, kad prie motinos Marijos Kaupaitės pa-

Iš k.: M. Remienė, ses. R. Dubickaitė ir Amerikos marijonų provincijolas t. K. Chwalek su naująja K. Trimako knyga.

skelbimo šventąja didele dalimi prisidėjo kun. marijonas Vytautas Bagdanavičius, labai gražiai ir įtaigiai aprašęs Šv. Kazimiero seserų kongregacijos įsteigėjos gyvenimą ir darbus.

Istorikas dr. Augustinas Idzelis išsamiai apžvelgė marijonų ordino istoriją ir jo ryšius su „Draugu“. Pranešėjas prisipažino, kad mažai žinojęs apie marijonus, tačiau, pradėjęs gilintis į šią temą susižavėjo J. Matulaičio asmenybe, jo idėjomis ir darbais. Dr. A. Idzelio pranešimą išspausdinsime artimausioje „Draugo“ laidoje, o tuo tarpu paminėsime, kad pranešėjas atrado ir asmeninių sąsajų su marijo-

nais – pasirodo, vienas jo giminaitis iš motinos pusės, Jonas Rudavičius, kartu su J. Matulaičiu studijavo Petrapilio dvasinėje akademijoje, o jis pats už savo susidomėjimą geografija ir istorija taip pat turi būti dėkingas marijonams ir jų rūpesčiu leidžiamam „Draugui“.

Kai 1949 m. šeima atvyko į Ameriką, pasakojo dr. Idzelis, pirmiausia, ką padarė tėvai – užsisakė „Draugą“. Prasidėjus Korėjos karui, jaunas Augustinas išsikirpdavo žemėlapius, vaizduojančius karo eigą ir atidžiai juos studijuodavo.

Padėką lietuvių bendruomenei išreiškė ir glaudžiu bendradarbiavimu pasidžiaugė minėjime dalyvavę svečiai marijonai – iš Romos atvykęs pasaulio marijonų kongregacijos generalinis vikaras t. Joe Roesch, MIC ir iš Stockbridge, MA – Amerikos marijonų provincijolas t. Kazimierz Chwalek, MIC. Pastarasis taip pat pranešė džiugią žinią: marijonų kongregacija pradėjo augti!

Šimtmečio minėjimas baigėsi į Šv. Kazimiero kapinėse, pagerbiant tėvų marijonų atminimą.

„Draugo“ info

Istorinėse nuotraukose – daug „Drauge“ dirbusių žmonių.

DRAUGAS
(USPS-161000)
THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER
Published on Tuesday, Thursday and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284
Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.
Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street,
Chicago, IL 60629-5532

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00
JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00
Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00
Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00
Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00
Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA
JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00
Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00
Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00
Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesunūčiame.

„Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Kultūrinio šeštadienio priedo redaktorė –
Renata Šerelytė
rainbow.vilnius@gmail.com

Redakcija už skelbimų turinį ir kalbą neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti. Redakcija straipsnius taisy savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasiųkti kopiją.

Administracijos el. paštas:
skelbimai@draugas.org
administracija@draugas.org

Kai Visų šventųjų ir Vėlinių dienomis važiuoji per Lietuvą, pasineri į savotišką ugnies misteriją, ypač išpūdinga sutemus – kas kaimelis, kas miestelis, o jau ką kalbėti apie didžiuosius miestus su dešimčių hektarų kapinėmis – horizontą gaubia šviesos pašvaistės, o keliuose – automobilių kamščiai. Juokaujama, kad mašiną iš garažiuko išsitraukia ir tie, kurie ją naudoja kartą per metus, būtent per Vėlines nuvažiuoti į kapus. Atrodo, kad tą dieną lietuviai tampa pagonimis, kurie išpažįsta protėvių kultą, nors, kai pagalvoji, ir krikščionybėje mirtis yra laikoma natūrali gyvenimo tąsa. Taigi mūsų gyvenimą, kokį tikėjimą beišpažintume, diktuoja mūsų vidinis pasaulis, mūsų pasaulėjauta, ateinanti iš amžių glūdumos. Nors ateistai ir nepripažįsta aukštesnės – virš mūsų esančios jėgos, bet į kapines lapkričio 1-ąją taip pat važiuoja, juk nepasirodysi, kad negerbi savo tėvų ir senelių. Taip visuomenė tampa vientisas orgnizmas, kuriame visi priklauso nuo visų. Netgi pravoslavų ar sentikių kapai Vėlinių dieną žiba kaip ir lietuvių. Važiuojant pro Trakus vienoje kelio pusėje šiemet žibėjo rusų, pravoslavų, kapinės, kitoje – katalikų, kur laidojami lietuviai ir lenkai, tik pastarųjų gėlės labai ryškios, tarp jų – daug iš plastmasės ir popieriaus pagamintų raudonų gėlių; lietuviai kapus šiandien dažniausiai puošia gyvomis baltomis ir geltonomis chrizantemomis.

„Misija Sibiras“ ekspedicijų dalyviai, kas vasarą vykstantys tvarkyti lietuvių, buvusių tremtinių ir politinių kalinių, kapų Sibiro miškuose, sako, kad lietuviai keičia netgi sibiriečių papročius – ir aniems jau tampa nebe tas pats, kaip atrodo jų protėvių kapai. Todėl tose kapinėse, kur sutvarkytas lopinėlis lietuvių kapų, ima tvarkytis ir vietiniai gyventojai. O pirmą kartą po daugelio dešimtmečių nuvažiavę lietuvaičiai buvusių kapinių vietą randa tapusią mišku. Jie tarsi pirmiečiai iš naujo atsikovoja Sibiro taigą, kaip kažkada ją atsikovojo jų seneliai, čionai atvežti sunkiam gyvenimui, o daugelis – ir mirčiai.

Vėlinių tradicija persikėlė ir į valstybinį lygmenį – nepriklausomybę atgavusi Lietuva lapkričio 1-ąją paskelbė nedarbo diena (žvakutės deginamos būtent šios dienos vakarą). Nenuostabu, nes ir lietuvių tautos atgimimas XX a. pabaigoje prasidėjo nuo atsigręžimo į savo tradicijas. Aštuntajame dešimtmetyje, kai okupacinė valdžia siek tiek atleido varžtus, o žmonės jau buvo atsigavę nuo žiauriųjų pokario represijų, ėmė kilti etnografinių ansamblių potvynis ir palaipsniui per Vėlines ėmė šviesėti lietuvių kapinės. Nėgaila sakyti, kad jos buvo visiškai užgesusios pokariu, kada lietuvių tauta ypač kraujavo – žvakelės slapčiomis buvo uždegamos netgi ant žuvusių partizanų palaidojimo (teisingiau – užkasimo) vietų, jeigu jos buvo žinomos, bet tai nebuvo toks masinis reiškinys. O kad inteligentai Vilniaus Rasų kapinėse per Vėlines (ir Vasario 16-osios proga) rinkdavosi ant Jono Basanavičiaus kapo, tai jau ir istorijos vadovėliuose parašyta. Sovietų saugumiečiai prieš Vėlines imdavo šmrinėti aplink šias kapines, o per pačią mirusiųjų šventę jie tiesiog budėdavo ir būdavo ne vienas atvejis, kai grįžtantys nuo Basanavičiaus kapo, jau neutralioje teritorijoje, lankytojai būdavo sustabdomi ir nuvežami į KGB būstinę apklausti. Kai kas ir areštuoti. A. a. dr. Petras Kisieličius šių eilučių autorei yra pasakojęs, kad jis 1940 m., per Vėlines, turėjo su draugais studentais susitikti kažkuriose kapinėse Kaune, ir tik todėl, kad pavėlavo, liko nesuimtas. Jo draugai buvo „susemti“.

Lietuvoje Vėlinių papročiai išliko, sakytum, senoviški – ateiti į kapines, jas prieš tai sutvarkius, apsodinus gėlėmis, uždegti žvakelę ant savo ir to, kurio jau niekas nebeprisimena, kapo, parymoti, pasimelsti, pabendrauti su atėjusiais buvusiais ar esamais kaimynais, neskubant pasivaikščioti, pasigrožėti, jeigu yra galimybė, aplankyti ir kitas kapines. Čigonai, nors katalikai, (pvz., Virbalyje) į kapines nešasi degtinės ir užkandos pasivaikšinti kartu su mirusiųjų dvasiomis. Taip daro ir pravoslavai. Vilniuje Vėlinių dienomis kapinėse – labai daug žmonių, ypač senosiose, kur palaidoti žymūs žmonės – Antakalnio, Rasų ir kt. O pvz., Dzūkijos vieno kaimo – Margionių – kapinėse išlikęs paprotys Vėlinių vakarą deginti laužą. Net Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba skelbia apie

Iš ugnies šventės sugrįžus

AUDRONĖ V. ŠKIUDAITĖ

Margionių paprotį: „Kiekvienais metais lapkričio mėn. 2 d. Margionių kaimo gyventojai (Dzūkijos nacionaliniame parke) renkasi kaimo kapinaitėse pagerbti, prisiminti į Anapilį išėjusių. Dar aštuonias dienas (oktavą) prie drevėtos pušies (drevinės bitininkystės relikto), kapinėse degs laužas, bus kalbamos maldos, giedama. Susirinkę maldose prisimins visus kada nors gyvenusius kaime, kiekvieno iš susirinkusių mylimus ir artimus. Melsis ir už tuos, už kuriuos jau nėra kam melstis... Lauže sudegs ir išvirtę kryžiai: „Švįsto kryžalio nesaka išnešć už tvoros“, – paaiškins senolis ar senolė. Pasibaigus maldoms ilgai niekas nesiskirstys. Sėdės prie jaukios, šilumą skleidžiančios ugnelės ir kalbės apie kasdienius darbus, rūpesčius. Džiaugsis vaikais ir vaikiaičiais, prisimins jaunystę. Deja, susirinkusių kasmet vis mažėja, o kapinaitėse naujų kauburėlių daugėja. Senieji Šilinių dzūkų kaimai artėja prie išnykimo ribos. Kas maldose ir godose prisimins šiandien susirinkusius, taip uoliai tęsiančius savo tėvų ir senelių tradicijas bei papročius?!“

O štai Panevėžio rajono Naujamiesčio seniūnijos gyventojai sugalvojo naują paprotį – prieš Vėlines jie jau septinti metai pina šiaudines skulptūras. Mėnesį svečiai ir pakeleiviai skulptūromis gali grožėtis, o per Vėlines jos visos vienu kartu sudeginamos. Šiaudų parūpina vietiniai ūkininkai. Kasmet sugalvojama vis kita tema. Apie šiemetinę šventę Lietuvos žiniasklaida dar mažai rašė, gal todėl, kad naujamiesčių šventę jau tapo įprasta, žinau tik, kad šventė vyko ir šiemet, nes buvo reklamuota „Žinių radijuje“. Papasakosiu apie pernyktę – pavadintą „Atgiję žingsniai sename dvare“. Iš dviejų tonų šiaudų buvo sukurtas senovinis dvaras, buvo galima pavaikščioti senovinio dvaro parko takeliais, pasėdėti ant jaukių suoliukų, pasivažinėti karieta, pasidžiaugti fontanu. Dirbama pavieniui ir šeimomis. Skulptūrų būna įvairių – ir didesnių, ir ypač išpūdingo dydžio.

O tradicija gimė po Naujamiesčio kultūros centro – dailės galerijos vieno renginio, vykusio prieš devynerius metus. Čia daugelis žino Maironio apdainuotą bajorą Čičinską, kuris, anot legendos, Kūčių vakarą liepęs savo tarnui padegti Upytės miestelį. „Šok, Kmita, užkurk miestelį“, – rašo poemoje apie Čičinską Maironis. Upytė yra netoli nuo Naujamiesčio, dabar tai gretima seniūnija. Upytės jubiliejiniam gimtadieniui Naujamiesčio kultūrininkai buvo sukūrę 7 metrų aukščio šiaudinį Čičinską, ir tą skulptūrą vėliau viešai sudegino. Nuo to karto jie nutarė idėjos nenumarinti, o kurti tokias skulptūras kiekvienais metais.

Šiaudinių skulptūrų grožis yra laikinas, ilgiau pastovėję šiaudai pajuosta ir supūva, todėl naujamiestiečiai savo meno nesigaili, nes ugnies šventė džiugina akį ir širdį, sudaro išpūdingą reginį, o kartu, jie tiki, kad sudega ir visų metų negandos. Per žinių radiją šiemet savo šventę reklamavę naujamiestiečiai sakė, kad jų renginys dabar jau taip išgarsėjo, jog sutraukia šimtus žiūrovų ne tik iš aplinkinių, bet ir iš toliau. Sustoja kiekvienas važiuo-

jantis pro šalį. Pasigrožėti skulptūromis galima ir šventės dieną, atvykus anksčiau, o paskui dalyvauti ugnies misterijoje – taip naujamiestiečiai vadina šiaudinių skulptūrų deginimą.

„Žinoma, skaudu sudeginti šį grožį, bet ugnies misterija – išpūdingas dalykas. Be to, tai vyksta prieš Vėlines, o jų apeigose ugnies reikšmė labai svarbi“, – sako Naujamiesčio kultūrininkai.

(Keistas sutapimas – prieš keletą metų degė ir didelė bei graži, tuo metu restauruojama Naujamiesčio bažnyčia. Nudėgė abu bokštai. Visos Lietuvos žmonės aukojo, o ir valstybė skyrė lėšų bažnyčios atstatymui.)

O Kaune Visų Šventųjų ir Vėlinių proga buvo surengta tradicine tapusi akcija „Sielų upė“ – Vilniaus universiteto Kauno humanitarinio fakulteto studentai tryliktąją kartą kvietė kauniečius uždegti šviesą tiems, kurių tarp mūsų jau nebėra. Ir studentai, ir miesto gyventojai degė žvakes senamiestyje ir Laisvės alėjoje. Delfi.lt skelbia, kad žvakių upė nusidriekė nuo Arkikatedros iki Kauno Soboro. Tūkstančiai žvakių nušvietė miesto centrą ir sukvietė kauniečius pasigrožėti neeiliniu reginiu bei kartu susikaupti ir

Girdzijauskų šeima prie savo sukurtos šiaudinės skulptūros 2012 m. šiaudinių skulptūrų šventėje.

prisiminti savo artimus žmones. Prieš dvejus metus renginys „Sielų upė“ buvo pripažintas geriausiu jaunimo bendrųjų renginiu Kaune.

„Vėlinės – tai ne atsiskrymas, kaip laidotuvės, o susitikimas su seniai matytais ir išsiilgtais, todėl ši šventė yra šviesi“, – sako etnologė Gražina Kadzytė.

„Nesakyki žodžio – mirė, sakyk – išėjo Lietuvon“, – dainuoja aktorius Vladas Bagdonas.

* * *

P. S. Kaip trūksta tų žybsinių liepsnelių čia, Šv. Kazimiero kapinėse. Nejaugi kartą per metus šalia paminklo uždegta žvakelė suardytų kapinių tvarką? Galbūt – kaip tie jaunųjų kapų tvarkytojai Sibire – savo sena tradicija uždegtume kitus? Dabar Šv. Kazimiero kapinėse vietoje vazonėlių su išdegusiu vašku ritinėjasi meksikietiško alaus skardinės...

– Red.

PRENUMERUOKIME IR SKAITYKIME „DRAUGĄ“!

www.draugas.org

TELKINIAI

Jau ruduo, bet vasaros įspūdžiai greit neišblėsta....

JAV labdaros organizacija „Vaiko vartai į mokslą“ Lietuvoje remia 11 dienos centrų su daugiau kaip 300 moksleivių, kurie auga rizikos grupės šeimose. Nuo 2000 metų daugiau nei 50 JAV lietuvių kilmės vyresniųjų klasių gimnazistų ir studentų keliauja į Lietuvą savanoriauti popamokiniuose dienos centruose. Beveik visi dirbo vasarą, pasibaigus mokslo metams. Organizacija būsimeis savanoriams padeda užmegzti ryšius su centrais ir juos paruošia darbui su rizikos grupės šeimų vaikais. Visas kelionių išlaidas padengia savanorių šeimos. 2014 m. vasarą savanoriavo trys lietuvės savanorės iš JAV – Ieva Juškaitė iš Ohio, Ona Žekonytė iš Indianos ir Monika Satkauskaitė iš Illinois. Jos dirbo Vilniuje, Kaune ir Varėnoje. Čia įspūdžiais dalijasi studentė Monika Satkauskaitė, užaugusi Kewanee (Illinois), vasarą savanoriavusi Varėnos rajone, „Caritas“ vaikų ir paauglių dienos centre „Svajonė“, ir nuo rudens tęsianti studijas Creighton universitete, Omaha (Nebraska).

Daugiau informacijos apie organizaciją galima rasti tinklalapyje www.childgate.org arba Facebook: <http://tinyurl.com/ocje5ek>

Monika (k.) su kitomis savanorėmis ir vaikais prie miške įrengto stalo.

Šypsenos žemuogių ir mėlynių kieme

„Vaiko vartai į mokslą“ savanorės **Monikos Satkauskaitės** vasara Varėnoje

Mes šeimoje ilgai sprendėme, kaip man praleisti 2014-ųjų metų vasaros atostogas. Žinojau, kad vieną mėnesį studijuosiu Ispanijoje kartu su kitais Creighton universiteto (Omaha, NE) studentais. Po to planavau skristi į Lietuvą ir pabūti su Baba, savo močiute. Pagalvojau, kad aš galiu ne tik aplankyti savo šeimą, bet ir padaryti ką nors naudinga kitiems. Prisiminiau, kad nemažai mano draugų moksleivių savanoriavo per organizaciją „Vaiko vartai į mokslą“. Jie man buvo daug pasakoję savo įspūdžių dirbant su vaikais. Nors jau buvau studentė, kreipiausi į šios organizacijos vadovę ir gavau atsakymą, kad visi centrai savanorius mielai priima.

Buvau paskirta į Varėnos „Caritas“ vaikų ir paauglių dienos centrą „Svajonė“. Amerikoje mus mokė, kaip elgtis su rizikos grupės šeimų vaikais. Mes diskutavome, į kokias situacijas galėtume papulti: pavyzdžiui, kai vaikai meluoja, vagia, mušasi ir t.t. Tokie pavyzdžiai man priminė mano klasiokų, užaugusių panašioje aplinkoje mažame miestelyje, kuris yra maždaug tokio pat dydžio kaip Varėna, elgesį. Po šių pasikalbėjimų kelionė nebeatrodė tokia lengva, supratau, kad teks įdėti nemažai pastangų.

Prasidėjus vasaros atostogoms nuvykau į Lietuvą. Vilniaus oro uoste džiaugsmingai mane sutiko mano šeima. Pajutau, kad Lietuva yra mano tėvynė, mano antrieji namai. Į Varėną vienai važiuoti traukiniu buvo nelengva, jaudinausi, nors tas dvi valandas važiauvau per gražiausias Lietuvos girias. Niekada nebuvau mačiusi savo vadovių, bet geležinkelio stotyje lipdama iš traukinio aš jas iš karto pažinau. Didelė Dalios šypsena ir linksmas Viktorijos veidelis mane nuramino. Iš karto pajutau jų nuširdumą. Jos manimi rūpinosi beveik kaip mano šeima Lietuvoje (nors iš visų labiausiai dėl manęs, kaip ir dėl kiekvieno anūko, jaudinosi mano Baba). Jos ne kartą siūlėsi su manimi likti nakčiai, kad tik man vienai nebūtų liūdna. Pirmą vakarą Dalia mane supažindino su Žygimantu ir Donatu, vyriausiais berniukais tame centre, kad jie aprodėtų man miestelį.

Kitą dieną praleidau su jaunesniais vaikais. Jie taip pat labai džiaugėsi, kad aš atvykau pas juos. Anksčiausiai atėjusi Renata mane pavedžiojo po centro kiemelį ir aprodė jų žaidimo kambarį. Ji net pamokė mane, kaip iš vielos ir karoliukų suverti medelius. Susirinko ir kiti vaikai. Jie buvo labai neįprasti, bet po kelių UNO žaidimų mes jau kalbėjome apie viską. Nors vaikams diena centre baigėsi ketvirtą valandą popiet, pas mane vėl atėjo Žygimantas ir Donatas. Mes išėjome toliau ekskursuoti po miestelį. Pirmąją savaitę aš su jais keliaudavau kasdien daugiau kaip po penkis kilometrus.

Nusistovėjo toks tvarkaraštis: jaunesnieji vaikai – maždaug nuo septynių ir keturiolikos metų lankydavosi antradieniais ir trečiadieniais, o dvylikmečiai-aštuoniolimečiai – ketvirtadieniais ir penktadieniais. Jie ateidavo apie dešimtą valandą iš ryto ir išeidavo ketvirtą po pietų. Mes žaidėme stalo žaidimus, tokius kaip

UNO ir „Monopoly Deal“, darėm rankdarbius ir rinkom žemuoges centro kieme. Kai centras užsidarydavo, aš valandų valandas toliau su jais bendraurdavau – eidavom prie Žiezulio ežero, fotografuodavomės ir žaisdavom futbolą. Kai prasidėjo Pasaulio futbolo čempionatas, kartu žiūrėdavome futbolo rungtynes. Mes surengėme ir tris ilgesnes ekskursijas. Pirmiausia nuvykome į Marcinkonių miestelį, kur daugiau sužinojome apie Dzūkiją. Ten išmokome tradicinio būdo lieti žvakes iš bičių vaško. Antroje kelionėje buvo į Merkinę, kur susitikome su liaudies meistru, kuris žiedė juodojo molio puodus. Paskutinė ekskursija vyko į Lietuvos žirgyną Vilniuje.

Keturioms savaitėms prabėgo greitai, jos mane labai pakeitė. Aš nesijaučiau sunkiai dirbanti, man atrodė, kad aš visą dieną su vaikais žaidžiu, bet supratau, kaip svarbu išklausti žmogų, parodyti kiekvienam dėmesį, nesvarbu kokio amžiaus jis bebūtų. Galima suartėti net ir atliekant mažus dalykus, tokius kaip visiems kartu žiūrint futbolo rungtynes tarp Portugalijos ir Amerikos per Lenkijos televiziją.

Prisimenu tą vakarą, kai per „Skype“ kalbėjausi su savo mama ir sese. Jos paklausė, kaip man sekasi dirbti su vaikais. Pirmiausiai aš joms paaiškinau, kad mūsų miestelyje yra nemažai vaikų, kuriuos aš pažįstu ir kurie gyvena tokiomis pačiomis socialinėmis sąlygomis. Man netgi pasirodė, kad vaikai iš „Svajonės“ centro yra kur kas mandagesni ir nuširdesni. Jiems taip pat nuobodu namuose; jie taip pat nori draugų, su kuriais galėtų žaisti ir dalintis savo paslaptimis. Taip bešnekėdama su mama ir sese, aš pravirkau. Man pasidarė aišku, kad ir Amerikos, ir Lietuvos vaikai vieni nuo kitų nesiskiria. Mes visi esame tokie patys.

Aš iki šiol vis dar klausiu savęs, kuo tos keturios savaitės Lietuvoje buvo naudingos, ką aš daviau tiems vaikams? Aš manau, kad jie ilgai prisimins kartu praleistas valandas renkant mėlynės, klausantis, kaip aš griežiu smuiku, darant rankdarbius ir žaidžiant kartu futbolą. Svarbiausia, kad aš kiekvienam iš jų skyriau dėmesio ir meilės. Kita vertus, tas būrys labai paprastų vaikų mane taip pat giliai paveikė. Net ir po kelių mėnesių aš prisimenu mergaitę, veriančią spalvotus karoliukus ir užduodančią man šimtus klausimų... Be abejonės, aš vėl grįšiu į Lietuvą. Gal kažkur savanoriausiu, gal išjungsiu į kitas programas. Aš giliai tikiu – ką bedaryčiau Lietuvoje ar kur kitur, manyje išliks savanoriavimo ir tarnavimo kitiems dvasia.

Nuostabi Dzūkijos gamta. Monika – viduryje.

Vienai seniausių lietuviškų organizacijų – 100 (5)

ALRK Moterų sąjungos veikla – iš asmeninės patirties

80-ties metų jubiliejaus rengimo komitetas su svečiais, 1994 m.

VIDA SAKEVIČIŪTĖ

Pradžią rugpjūčio 9 d. laidoje

Sėkmingai paminėjusios Moterų sąjungos 75-rių metų jubiliejų, devintąjį dešimtmetį pradėjome su nauja energija, nauju pasiryžimu. Čikagos apskritis ryžosi nuveikti daugiau darbų, nes tam dar turėjo pajėgų. Iš labiausiai įsimintinų įvykių galima būtų paminėti procesiją Švč. M. Marijos Gimimo parapijoje. Dalyvavo gana didelis būrys tautiniais drabužiais pasipuošusių moterų. Procesija tęsėsi nuo bažnyčios iki Kazimieriečių motiniško namo kiemo, kur meldėmės už Lietuvos laisvę. Buvo sumanymas O'Hare oro uoste iškilmingai sutikti Čikagos arkivyskupijos kardinolą Joseph Bernardin, grįžusį iš kelionės į Lietuvą. Buvome užsisakiusios autobusą. Moterys tautiniais drabužiais, didokas būrys žmonių, vėliavų palyda nustebino ir linksmiai nuteikė kardinolą, o mums tas įvykis paliko neišdildomą įspūdį.

Čikagietėms nusimatė vis daugiau darbų. Centro valdyba Čikagos apskrities paprašė surengti 1991 m. suvažiavimą. Tai buvo didžiulė užduotis, bet mes ją įveikėme. Sudarėme komitetą, kuriam man ir teko vadovauti. Besidarbuodama supratau, ką reiškia surengti tokį sudėtingą renginį, kuris vyksta keliose vietose – parapijoje, viešbutyje – ir dar išvyką. Darbo ir rūpesčių buvo daug, bet esu dėkinga labai geram, darbingam komitetui. Surengėme ištis gražų suvažiavimą ir suvažiavimo dalyvėms aprodėme Čikagos miestą.

ALRK moterų sąjungos suvažiavimas Čikagoje, 1995 m.

Kai Centro valdyba paprašė surengti suvažiavimą 1995 m., Čikagos apskritis vėl apsiėmė. Šiam suvažiavimui buvo sudarytas nemažas komitetas, kuriam vadovavo Sabina Henson ir Vida Sakevičiūtė. Sabina – energinga moteris, visada linksmi nusiėmusi ir nenuilstamai darbinga. Ji suorganizavo vienos popietės kelionę po Michigano ežerą, kas labai patiko suvažiavimo dalyvėms. Kaip tyčia, 1995 m. vasara buvo ypač karšta – termometrai rodė tiesiog rekordinius karščius. Tokiu metu reikėjo ruošti rugpjūčio mėnesį vyksiančiam suvažiavimui. Prisimenu, vieną vakarą komitetas susirinko posėdžiauti Švč. M. Marijos Gimimo parapijos salėje. Karšta, tvanku. Sunešėme kėdes prie salės durų, sustatėme rateliu ir posėdžiavome prie atdarų durų. Numatėme, kad ir suvažiavimas turės vykti per karščius, nes atvangos nenusimatė, o suvažiavimo datos pakeisti nebuvo įmanoma. Suvažiavimo sesijos turėjo vykti viešbutyje, kur taip pat nebuvo tinkamos salės, o suvažiavimo banketas – tuomet nevėsinaamoje Gimimo parapijos salėje, mat norėjome palaikyti parapiją. Ypač įsiminė šeštadienio, rugpjūčio 19 d., vakarę vykęs pokylis. Buvome paruošusios kuo daugiau asočių su vandeniu ir butelių su sultimis. Gavome klebono J.Kuzinsko leidimą pasiskolinti bažnyčios elektrinius „vėjelius“, jie labai garsiai užė, buvo sunku girdėti, kas vyksta, o išjungus negalima buvo kvėpuoti dėl karščio. Bet man ši diena buvo ypač reikšminga, nes tada Moterų sąjungos Centro valdybos pirmininkė organizacijos vardu įteikė man Moterų sąjungos garbės na-

„Iškilios moters žymuo“ buvo įteiktas rašytojai Danutei Bindokienei (sėdi centre) 1998 metais.

rės žymenį. Džiaugiausi apdovanota! Pastebėjo mano darbą ir įvertino. Žymenį pelnė ir šio renginio kopirmininkė Sabina Henson. Tas vakaras man įsimintinas dar ir tuo, kad jame dalyvavo mano tėvelis Gediminas Sakevičius, kuris tuomet lankėsi Čikagoje – lankė gimines ir susitiko su į Čikagą atvykusi broliu kun. dr. Jonu Sakevičiumi, MIC, bei pusbroliu iš Argentinos. Jie visi dalyvavo pokilyje!

Čikagos apskritis buvo apsiėmusi surengti ir 2001 m. suvažiavimą. Tuo metu jau buvo kiek pasikeitusios aplinkybės, ir mes atsidūrėme Čikagos priemiestyje, Evergreen Parke, svetimoje parapijoje. Tuo metu Moterų sąjungos dvasios vadas buvo kun. Antanas Markus, kuris siūlė mums suvažiavimą rengti parapijoje, kurioje jis tuomet dirbo. Mes sutikome. Apsispręsti padėjo žinia, kad čia yra vėsinama salė. Tad dalis suvažiavimo vyko Most Holy Redeemer parapijoje, o kita dalis – viešbutyje. Bet neapleidome ir lietuvių parapijos. Suvažiavimo uždarymas sekmadienio rytą vyko Nekaltojo Prasidėjimo parapijoje Brighton Parke. Man šio suvažiavimo pokylis įstrigo dėl ... torto, kuris buvo užsakytas kepykloje Archer gatvėje. Išvykau jo paimiti gana anksti, kad laiku suspėčiau grįžti. Bet kelią pastoj du traukiniai – prie „Draugo“ redakcijos ir 55-osios gatvės. Kepykloje vėl reikėjo laukti, o mobiliųjų telefonų tada dar nebuvo. Laidiniu telefonu bandžiau susisiekti ir perspėti šeiminkes, bet nepavyko. Atvažiavau kiek pavėlavusi ir išgąsdinusi visus, kad prapuoliau.

Moterų sąjunga neliko abejinga ir Lietuvos politiniams reikalams. Or-

ganizacija priklausė Amerikos Lietuvių Tarybai, kurią sudarė daugelis organizacijų, turinčių tikslą padėti Lietuvai išsilaivinti. Moterų sąjungai ALTo Čikagos skyriuje atstovavo Anelė Raštienė ir šių eilučių autorė. Šioje garbingoje organizacijoje man teko atstovauti apie 15 metų. Rinkdavomės į posėdžius ALTo būstinėje, prie 63-čios ir Rockwell gatvių sankryžos. Rengdavome Vasario 16-osios ir Juodojo birželio minėjimus, taip pat ir metinę darbo konferenciją. Reikalui esant suruošdavome ir kitų renginių, priimdavome svečių iš Lietuvos. Iš visų ALTo Čikagos skyriaus pirmininkų man la-

biausiai įsiminė dr. Vytautas Dargis. Jo vedami posėdžiai paprastai tęsdavosi ne ilgiau kaip valandą. O jeigu kildavo kokio „vėjo“, jis mokėdavo jį išlyginti, ir posėdį baigdavome draugiškai.

Moterų sąjunga dalyvavo Lietuvos 600 metų krikščionybės minėjimo ruošoje. Iš daugelio lietuviškų organizacijų buvo sudarytas didžiulis centrinis komitetas, kuriam vadovavo J.E. vyskupas Paulius Baltakis ir dr. Linas Sidrys. Posėdžiuose dalyvaudavo 30 atstovų iš įvairių organizacijų. Tiek daug mūsų buvo! Vieną kartą posėdžiauti teko Jaunimo centro Muzikos bibliotekoje. Tad vieni susėdome prie stalo, kiti – tarp knygų lentynų. Svarbu, kad sėdėjome ir galėjome girdėti ir matyti vienas kitą.

Daug gerų prisiminimų yra likę iš mūsų organizacijos veiklos. Buvo iššūkių, reikėjo apeiti kliūtis, bet bendriems tikslams dirbome iš širdies. Narės draugiškai aptardavo organizacijos reikalus. Kartais į talką atsivesdavo savo vyrus ir sūnus, jeigu reikėdavo daugiau jėgų. Turėjome rėmėjų, kurie visuomet mus palaikydavo ir paremdavo, tarp jų – adv. Jonas Gibaitis, adv. Saulius Kuprys, Marija ir Antanas Rudžiai, dr. Linas Sidrys, Pranas Zapolis. Jie padėdavo mums, todėl mes galėjome palaikyti lietuvių parapijas ir atsilipti į labdaros prašymus.

Oficialiai Moterų sąjunga uždarė 2007 metais, kuomet jau nebesugebėjome sudaryti Centro valdybos, bet atskiros kuopos tebeveikia ir šandien. Tai Marquette Parko 3-ioji kuopa, kuriai vadovauja Angela Leščinskienė. Ji pastaraisiais metais yra suorganizavusi kelias keliones į aplinkines šventoves. Brighton Parko 20-oji kuopa, kuriai vadovauja Salomėja Daulienė, darbuojasi savo parapijoje, ruošdama parapiją remiančius renginius. Neseniai jos moterys padėjo kun. Gediminui Keršiui virti sriubą ir kepti duoną vienam parapijos renginiui.

Kun. Jaunius Kelpšas darbuojasi kaip šių kuopų dvasios vadas. Jis ilgą laiką buvo Brighton Parko kuopos dvasios vadas, o dabar šias pareigas atlieka ir Marquette Parko kuopoje.

O kaip su kitomis kuopomis? Gal dar tebeveikia? Gal tos kuopos šiais jubiliejiniais metais atsiliptų? Būtų įdomu išgirsti!

Baigdama šias eilutes organizacijos vardu dėkoju visiems, kurie prisidėjo prie Moterų sąjungos veiklos, kurie ir toliau palaiko lietuvių parapijas ir dirba labdarinę darbą.

Pabaiga

Sugiharos namai šiandien ir praeityje

2013 metų vasarą viešint Kaune, teko apsilankyti dėdės ir krikštatėvio prof. Juozo Tonkūno buvusiam name Žaliakalnyje, Vaižganto gatvėje. Šis namas, su projektuotas dėdės svainio arch. Juozo Milvydo, turi ilgą ir sudėtingą istoriją. Nors pastatas buvo baigtas statyti 1939 m. spalio 12 d. ir šeima gavo leidimą jame apsigyventi (iki tol gyveno Kaune nuomotame bute), dėdė Juozas nebedirbdamas LR naujoje vyriausybėje, išvyko su šeima į Dotnuvą tęsti nutrauktą darbą Žemės ūkio akademijoje.

Tuo pačiu metu į Lietuvą dirbti atvykęs Japonijos diplomatas Chiune Sugihara 1939 m. lapkričio 23 d. išsinuomojo dėdės namo pirmąjį ir antrąjį aukštus (pastogės kambariai jau buvo išnuomoti gimnazistei) ir atidarė konsulatą, tapusį „naujo gyvenimo vartais tūkstančiams pabėgėlių“. Pirmame aukšte įsikūrė pats konsulas, antroje apsigyveno konsulo šeima. Kaunas, kai jame buvo atidarytas Japonijos konsulas, dar buvo Nepriklausomos Lietuvos (1920 m. netekus Vilniaus) laikinoji sostinė.

Dabar pastatas yra žinomas kaip Sugiharos namas (Sugihara House). Jame įsikūręs Vytauto Didžiojo universiteto Japonų studijų centras ir kuklus memorialinis muziejus. Vasarą jame lankosi įvairių šalių turistai, o žiemos metu – universiteto studentai. Pasaulinio dėmesio pastatas susilaukė dėl dramatiškų įvykių Antrojo pasaulinio karo išvakarėse, kai didele tolerancija ir žmogiškumą pademonstravęs Chiune Sugihara išdavė tūkstančius tranzitinių vizų mėginantiems nuo nacių vykdomų persekiojimų išsigelbėti žmonėms.

Konsulas Sugihara gimė 1900 m. sausio 1 d. Yoatsu mieste, Gifu prefektūroje. Nepaklusęs tėvo norams tapti gydytoju, studijavo kalbas ir, atitarnavęs kariuomenėje, pasirinko diplomatinę karjerą. Netrukus buvo pastebėtas Sugiharos sugebėjimas greitai sukaupiti reikiamą informaciją ir daryti tinkamas išvadas bei sprendimus. Daug padėjo anglų ir rusų kalbų mokėjimas. Kad būtų galima geriau iširti rusų-žydų tarpusavio santykius, Japonijos valdžia išsiuntė Sugiharą dirbti į Mandžiūriją. Jauno diplomato raportai ir pranešimai buvo aiškūs ir įžvalgūs. Gal tai ir nulėmė Sugiharos paskyrimą konsulo pareigoms Lietuvoje, kur reikėjo patikimo ir įžvalgaus asmens tuo metu greitai besikeičiančiose politinėse situacijose.

Sugiharai, kaip vėliau pasakojo jo vyriausias sūnus, gyventi Kaune patiko. Konsulas dažnai su šeima (žmona ir trimis mažamečiais sūneliais) konsulato automobiliu išvykdavo į gražią Lietuvos gamtą. Kartais kuriam laikui pradingdavo, bet sugrįžęs vėl išitraukdavo iš šeimos iškylų pramogas. Tik vėliau paaiškėjo, kad išvykos būdavo stropiai iš anksto suplanuotos ir atostogaudamas su šeima Lietuvos pasienio zonoje, konsulas atlikdavo savo žvalgybinius įsipareigojimus. Lenkų pagrindis taip pat savotiškai pasitarnavo diplomato tarnybai. Pasinaudodami konsulato komunikaciniais šaltiniais, lenkai siųsdavo sukaupias žinias savo pagrindžiui Varšuvoje ir Londone, tuo pačiu konsulatui suteikdami informaciją apie vokiečių-rusų kariuomenių **dislokaciją**.

1940 m. liepos 28 d. Sugihara išsiuntė Japonijos užsienio reikalų ministrui Yosuka Matsouka telegramą apie rusų okupacijos vykdomą terorizmą Lietuvoje: apie 1 500 asmenų suareštuoti Vilniuje ir apie 2 000 kitur. Prie konsulato su didele baime ir nerimu dieną-naktį laukia ilgos eilės žmonių, daugiausia žydų, kad gautų tranzitines vizas į Japoniją, o iš jos – į JAV. Nesulaukdamas atsakymo ir negalėdamas naktimis miegoti, jautrusis konsulas dar kartą skubiai kreipėsi į savo krašto Užsienio reikalų ministeriją, klausdamas – ką turėtų daryti? Tačiau ir vėl dėl tuo metu Japonijoje vykusių ministrų pasikeitimo greitas atsakas neatėjo, ir Sugihara, dirbdamas 18 valandų per parą, ėmėsi išrašinėti tranzitines vizas be Japonijos vyriausybės leidimo. Liepos 31 d. konsulas pranešė savo vyriausybei, kad sovietai persekiodami vietinius gyventojus pradeda Lietuvoje uždarinėti užsienio pasiuntinybes. Japonijos konsulas buvo uždarytas 1940 m. rugpiūčio 26 d.

Iki išvykimo iš Lietuvos į Berlyną, rugsėjo 4 d. Sugihara gyveno „Metropolio“ viešbutyje. Iš viešbučio kambario, netgi traukinių perone dar vis iš-

Istoriniuose „Sugiharos namuose“ (iš d.): prof. a. a. Juozo Tonkūno dukra Vida, proanukės Saulė ir Liepa, anukė Almida ir dukterė Ritonė Tonkūnaitė-Rudaitienė. Už konsulo Sugiharos rašomojo stalo sėdi muziejaus darbuotojas/gidas Ramūnas Janulaitis.

Ritonė Rudaitienė prie Sugiharos namų „Vilties vartų“, per kuriuos gavę „vizas gyvenimui“ perėjo tūkstančiai Antrojo pasaulinio karo pabėgėlių.

rašinėjo vizas. Pasakojama, kad net išmetė konsulato štapą per traukinio langą. Oficialūs konsulato dokumentai rodo, kad iki 1940 m. liepos 24 d. Sugihara išgelbėjo 2 139 karo pabėgėlius, nors įskaitant šeimas su vaikais, kurie vizose nebuvo atskirai išvardinti, galėjo būti išgelbėti apie 6 000 asmenų.

Išvykęs iš Kauno, Sugihara dirbo diplomatinį darbą Prahoje, Karaliaučiuje ir Bukarešte. 1945 m. Rumunijoje kartu su šeima buvo kalinamas internuotųjų asmenų stovykloje. 1946 m. sugrįžo į Japoniją, atsistatydino iš Užsienio reikalų ministerijos. 1984 m. Jeruzalės „Yad Vashem“ – Holokausto ir didvyriškumo atminties institutas Sugiharai už 1940 m. veiklą Kaune suteikė Pasaulio Tautų Teisuolio vardą. Sugiharos našlė Yukiko keletą kartų yra aplankiusi Sugiharos namus, kur vieno vizito metu konsulo ir visų išgelbėtųjų atminimui priekyje pastato pasodino *sakura* medį.

Postscriptum:

Prof. Juozas Tonkūnas, pasirašęs namo išnuomavimo Chiune Sugiharai dokumentus, 1939 m. rudenį sugrįžo į Dotnuvą dirbti Žemės ūkio akademijos rektoriumi (nuo 1934 iki 1939 m. jis buvo Švietimo ministru). Kadangi nebegyveno Kaune, įgaliojo uošvę C. Milvydienę tvarkyti visus išnuomoto namo reikalus. 1941 m. birželio 14 d. šeima – prof. Juozas Tonkūnas, žmona Janina Milvydaitė-Tonkūnienė, sūnus Rimantas ir dukra Vida – buvo ištremti į Sibirą. 1942 m. C. Milvydienė pergalingai visus namo reikalus tvarkyti sūnų Aleksandrą Milvydą. (kitas sūnus, Juozas Milvydas, žuvo per 1941 m. sukilimą Kaune). 1944 m. traukdamasis iš Lietuvos, Alek-

sandras Milvydas išsivežė su savimi visus originalius namo dokumentus. Namas sovietų valdžios tapo nusavintas, suskirstytas į butus, ir į jį įkelta daug vienišų žmonių ir šeimų.

Iš tremties Sibire sugrįžusi ir netrukus našle tapusi Janina Tonkūnienė 1989 m. kreipėsi į LTSR Ministrų tarybą dėl namo grąžinimo bei į Kauno Vykdomąjį komitetą, kad susilaikytų nuo pirkimo-pardavimo ir nuomojamų plotų keitimo. Sulaukė teigiamo atsakymo. 1990 m. vėl kreipėsi į LR Kauno miesto valdybą ir šikart gavo atsakymą, kad nėra teisinio pagrindo grąžinti pastato – kol nepriimtas Respublikos denacionalizavimo įstatymas.

1991 m. birželio 18 d. priimamas įstatymas „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamą turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“. Šeima pristatė visus namo originalius dokumentus, kuriuos atvežė iš Australijos atvykusi A. Milvydo dukra.

1993 m. vasario 9 d. J. Tonkūnienei atstatoma teisė į žemės sklypą ir du niekam neišnuomoti kambarius. Tuo metu name gyve-

no 11 asmenų, kurių iškėlimui reikėjo 6 butų. Kaune butų grąžinimo procesas vyko sunkiai, nes miestui trūko pinigų naujų daugiabučių statybai. Neišnuomoti du kambariai buvo neteisėtai užimti vienos gyventojos, kuri niekaip nesutiko jų užleisti – sakė, kad ten gyvenanti jos sūnaus šeima. Neišsprendus nelegaliai užimtų kambarių grąžinimo, teko kreiptis į teismą. Teismai dėl nuolatinių nuomininkės apskundimų vyko nuo 1995 m. spalio 16 d. iki 1999 m. rugsėjo 6 d., kol pagaliau Aukščiausiojo teismo posėdis patvirtino Apylinkės ir Apygardos teismų šeimos naudai priimtas galutines nutartis ir paskelbė, kad priimta sutartis yra galutinė, nekeičiama ir įsiteisina nuo priėmimo dienos. Per visą tą laiką buvo 12 Apylinkės ir 3 Apygardos teismai.

2001 m. gruodžio 21 d. atsilaisvina patalpos – išsikrausto paskutinė name gyvenusi šeima. J. ir J. Tonkūnų palikuonys (J. Tonkūnienė mirė 1996 m.) turi visą grąžintą namą ir sklypą ir tampa *de facto* šeimininkais. Pastato grąžinimas užtruko beveik devynerius metus. Kol visi namo grąžinimo reikalai buvo sutvarkyti, iš Vilniaus į Kauną teko vykti 77 kartus.

2002 m. gegužės 22 d. visas namas su sklypu išnuomojamas Sugiharos fondui (įsteigtam 1999 m.) i.

2003 m. namas ir žemės sklypas parduoti vienam iš fondo steigėjų, nes tuo metu buvo lengviau sudaryti sandorį su fiziniu asmeniu, o ne su įstaiga. Dabar tai – Sugiharos namai.

Paruošė Ritonė Rudaitienė

LIETUVA IR PASAULIS

Parengė Vitalius Zaikauskas

Lietuva siekia narystės EBPO

Vilnius (URM.lt) – Užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius Vilniuje susitiko su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Globalių ryšių sekretoriato direktoriumi Marcos Bonturi ir Teisės departamento direktoriumi Nicola Bonucci. Su jais aptarti artimiausi žingsniai, kurie leistų Lietuvai sklandžiai įgyvendinti EBPO privalomuosius teisinius instrumentus ir derybose greičiau pasiekti pilnateisę narystę.

„Narystė EBPO būtų svarbi pritraukiant į šalį investicijas, mažinant Lietuvos tarptautinio skolinimosi kaš-

tus, gerinant valstybės valdymo kokybę, bei suteiktų galimybę dalyvauti priimant globalios ekonomikos raidai esminius sprendimus”, – teigė L. Linkevičius.

Atsižvelgdama į intensyvų Lietuvos dalyvavimą EBPO veikloje, organizacijos Ministrų taryba yra nutarusi 2015 m. priimti sprendimą dėl narystės derybų su Lietuva pradžios. Lietuvoje viešintys aukšto rango EBPO pareigūnai tiesiogiai vadovaus numatomam Lietuvos stojimo į EBPO procesui, kuris turėtų prasidėti jau kitais metais.

Lietuvoje – daug karių ir karinės technikos

Vilnius (KAM.lt) – Lapkričio 2–14 d. vykstant tarptautinėms pratyboms „Geležinis kardas 2014”, Lietuvoje pastebimas didelis karių ir karinės technikos judėjimas. Lietuvos ir sąjungininkų kariai dalyvauti pratybose vyksta į du pagrindinius Lietuvos kariuomenės poligonus – Gaižiūnų (Jonavos r.) ir Generolo Silvestro Žukausko (Pabradėje, Švenčionių r.).

Krašto apsaugos ministerija praneša, kad sąjungininkų kariai su technika atvyksta per tarptautinį Vilniaus oro uostą, Klaipėdos jūrų uostą, Lietuvos geležinkeliais ir bendrojo naudojimo keliais.

Gausus Lietuvos kariuomenės karių ir karinės technikos kolonų judėjimas vyko jau ir lapkričio 2 d. Lietuvos keliais Panevėžys–

Kėdainiai–Rukla ir Alytus–Senieji Trakai–Maišiagala–Nemenčinė–Pabradė.

Pratybų organizatoriai deda visas pastangas, kad karių ir karinės technikos suvažiavimas į karinius poligonus sukeltų kuo mažiau nepatogumų Lietuvos gyventojams, todėl karinės transporto kolonas lydi Lietuvos karo policijos palydos ekipažai

Juda daug karinės technikos. Facebook nuotr.

Investicijoms – nacionalinio saugumo reikalavimai

Vilnius (ELTA) – Nuo lapkričio 1-osios į strateginės reikšmės ūkio sektorius ir greta strateginių objektų esančias teritorijas bus įleidžiamos tik iš anksto patikrintos investicijos.

Tai numato išgaliojančios Investicijų įstatymo ir Strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo pataisos. Jas inicijavo Prezidentė Dalia Grybauskaitė, o Seimas priėmė spalio 21 dieną.

Šalia strateginę reikšmę turinčių energetikos, transporto, komunikacijų, informacinių ir aukštųjų techno-

logijų, finansų sektorių, į strateginių nacionaliniam saugumui įmonių sąrašą įtrauktas karinio aerodromo teritorijoje veikiantis Šiaulių oro uostas.

Pataisos inicijuotos po to, kai Didžiojoje Britanijoje įregistruota galimai rusiško kapitalo bendrovė „Rail Skyway Systems Ltd” ir Šiaulių miesto savivaldybė pasirašė investavimo sutartį, pagal kurią Šiauliuose, prie Zoknių karinių oro pajėgų NATO bazės, būtų sukurta styginiais bėgiais lekiančių traukinių laboratorija. Tačiau į neaiškaus kapitalo įmonės planus sureagavus centrinei valdžiai planų atsisakyta.

Ž. Ilgauskas netenka Lietuvos pilietybės

Vilnius (ELTA) – Iš Lietuvos sporto žvaigždės Žydrūno Ilgausko, turinčio dvigubą – Lietuvos ir JAV pilietybes – atimama Lietuvos Respublikos pilietybė. Apie tai pranešė LNK laida „Labas vakaras, Lietuva”.

Kad Ž. Ilgauskas gavo JAV pilietybę, šiemet pavasarį pranešė krepšinio klubo „Cleveland Cavaliers”, kuriame jis žaidė, savininkas. Paaiškėjo, kad Ž. Ilgauskas JAV pilietybę įgijo 2013 m. spalį. Dvigubą pilietybę Lietuvos įstatymai leidžia tik išskirtiniais atvejais: jeigu asmuo bėgo nuo sovietų režimo arba yra tremtinių vaikas. Taip

pat dvigubą pilietybę gali turėti tie, kurie gimė užsienyje ar susituokę su užsieniečiu ir automatiškai gavo kitos šalies pilietybę.

Kitų valstybių piliečiams Lietuvos pilietybę už nuopelnus šaliai išimties tvarka gali suteikti Prezidentė, tad Ž. Ilgauskui gali tekti prašyti šalies vadovės malonės.

Clevelande su žmona Jennifer gyvenantis Ž. Ilgauskas augina du Lietuvoje įvaikintus vaikus. Sulaukę 16-os, jie turės apsispręsti, kurios šalies pilietybę pasilikti.

Rusija ir Ukraina susitarė dėl dujų

Bruselis (ELTA) – Rusija sutiko atnaujinti dujų tiekimą Ukrainai šią žiemą – toks susitarimas pasirašytas tarpininkaujant Europos Sąjungos (ES) pareigūnams. Taip pat užtikrinta, kad ir Europai per Ukrainos teritoriją tiekiamos dujos vartotojus pasieks saugiai.

„Nebeliko jokios priežasties, kodėl Europos gyventojai turėtų šią žiemą šalti, – sakė Europos Komisijos prezidentas Jose Manuel Barroso. – Žengėme svarbų žingsnį užtikrindami bendrą energetinį saugumą visam Europos žemynui.

Susitarimas pasiektas po kelių mėnesių derybų tarp ES pareigūnų, Rusijos ir Ukrainos energetikos ministrų. Dokumente nurodoma, kad ES garantuoja užtikrinanti Ukrainos dujų pirkimą iš Rusijos ir Kijevui padės susimokėti didžiules susidariusias skolas.

Iš viso Kijevui suteikiamo paramos paketo vertė siekia 4,6 mlrd. JAV dolerių – dalį lėšų suteiks pati ES, o dalį Tarptautinis valiutos fondas. Sandoriai dėl paramos teikimo jau pasirašyti.

Ukrainos rytuose – daugiau kaip 4 tūkst. aukų

New Yorkas (ELTA) – Per konfliktą Ukrainos rytuose nuo šių metų balandžio vidurio iki spalio 31 d. žuvo 4 035 žmonės, dar 9 336 buvo sužeisti. Tai pranešė Jungtinių Tautų (JT) vyriausiojo žmogaus teisių komisaro valdyba.

Prieš savaitę paskelbtame JT pranešime buvo informuojama apie 3 724

žuvusiųosius ir 9 505 sužeistuosius. Tad per savaitę Ukrainos rytuose žuvo 311 žmonių, o 131 buvo sužeistas.

Be to, priverstinių persikėlėlių skaičius Ukrainoje pasiekė 442 tūkstančius, dar apie 488 tūkst. žmonių turėjo išvykti į kaimynines šalis. Konflikto zonoje lieka 5,2 milijono žmonių.

Skelbiami separatistų rinkimų rezultatai

Doneckas (ELTA) – Neturėdami rimtų varžovų vadinamuosiuose sekmadienį surengtuose „rinkimuose”, pirminiais duomenimis, „Donecko liaudies respublikos” prezidentu tapo Aleksandras Zacharčenko, surinkęs 81 proc. rinkėjų balsų. Tuo tarpu vadinamosios Luhansko liaudies respublikos prezidentu buvo išrinktas Igoris Plotnickis, surinkęs 63 proc. balsų.

Tarptautinė bendruomenė teigia

nepripažinsianti prorusiškų separatistų balsavimo, nes jie pažeidžia Minske pasirašytus protokolus. Tačiau Rusijos užsienio reikalų ministerija palaikė rinkimus. Jos pranešime rašoma, kad „išrinktieji gavo mandatą spręsti regiono įprasto gyvenimo atkūrimo praktinius klausimus”. Ukrainos prezidentas Petro Porošenka rinkimus paskelbė „farsu priešais tankų ir ginklų vamzdžius”.

Popiežius priėmė Europos Parlamento pirmininką

Roma (Vatikano radijas) – Popiežius Pranciškus priėmė Europos Parlamento pirmininką Martin Schulz. Kaip žinoma, po mažiau nei mėnesio, lapkričio 25 d., popiežius Pranciškus aplankys Europos Parlamentą ir pasakys kalbą jo iškilmingoje sesijoje. To paties vienos dienos vizito Strasbūre metu Popiežius aplankys ir Europos Tarybą.

Popiežius priėmė M. Schulz Radio Vaticana nuotr.

Prašo griežtinti žaliavų pirkimą iš konflikto zonos

Roma (Vatikano radijas) – 17 nevyriausybinį katalikiškų vystymosi agentūrų vienijanti asociacija (CIDSE) parengė kreipimąsi į Europos Parlamentą, kurį pasirašė per septynias dešimtis vyskupų iš keturių kontinentų. Šiame kreipimesi kalbama apie Europos Komisijos pasiūlytą projektą dėl kai kurių iškastinių mineralų – alavo, volframo, aukso ir tantalio – kilmės kontrolės, siekiant užtikrinti didesnį skaidrumą. Šio skaidrumo iš tiesų reikia, nes daug iškastinių gėrybių yra parduodama konfliktų zonose. Įvairios grupuotės jėga siekia kontroliuoti šias iškasenas, jas parduoti ir už gautas pajamas toliau stiprinti savo galią. Dažnai tai susiję su didžiausia pamineka žmonėms ir jų teisėms, su dideliais ir sunkiais nusikaltimais.

Katalikiškų agentūrų ir katalikų vyskupų kreipimesi rašoma: „Europos

Sajunga importuoja reikšmingą žaliavų dalį iš konfliktų paliestų regionų. Per savo tiekimo grandinę kai kurios europietiškos kompanijos yra įtrauktos į piktnaudžiavimus ir pažeidimus. Tokia situacija yra netoleruotina...”

Kreipimesi prašoma sugriežtinti kontrolės projektą. Dabar remiamasi savanorišku deklaravimu apie žaliavų kilmę, o kreipimosi autoriai ir signalatai norėtų, kad tai taptų privaloma.

Šį katalikiškų agentūrų ir vyskupų kreipimąsi gerai iliustruoja ir ne vienas Artimųjų Rytų vyskupų pasakymas pastaraisiais mėnesiais, klausiant – kas perka naftą iš islamistinės teroristinės grupuotės ISIS kontroliuojamų teritorijų Sirijoje ir Irake? Šios naftos kontrabandos kiekiai vertinami dešimtimis milijonų dolerių per mėnesį, už šiuos pinigus ISIS palaiko ir plečia savo veiklą.

Laiko keitimo poveikis sveikatai

Kasmet prieš persukant laikrodžio rodykles valanda į priekį ar atgal, vis kyla diskusijų, kam naudinga versti žmones gyventi vasaros ir žiemos laiku ir kaip tai veikia jų sveikatą. Tarp 365 metų dienų esama dviejų ypatingų, kurių ilgumas valanda skiriasi nuo įprastų. Daugumai mūsų nepatinka nei 25, nei 23 valandas trunkanti para. Pasukę laikrodžių rodykles pirmyn ar atgal, keletą savičių jaučiamės nelabai gerai.

Laiko kaitaliojimas paveikia jautrius žmones

Kauno klinikų skubios pagalbos skyriaus vadovas Kęstutis Stašaitis teigia, kad laiko kaitaliojimo žalos žmogaus organizmui poveikis moksliskai nėra patvirtintas, tad mes galime spręsti tik teoriškai. Tačiau neneigia, kad laikrodžio rodyklės pasukimas išderina nusistovėjusį žmogaus biologinį ritmą. „Paveikiami visi: vieni mažiau, kiti daugiau“, – sako specialistas. Visuomenės sveikatos saugos kontrolės skyriaus vedėja Asta Razmienė pritaria, kad laiko pasikeitimas verčia adaptuotis nuo kelių dienų iki kelių savičių, todėl tai ypač paveikia jautrius žmones. „Laiko pasikeitimas sutrumpina miegą, žmogui tenka keltis vos švintant ir ilgiau būti tamsoje. Buvimas tamsoje veikia žmogų. Žmogaus imunitetui labai reikalingas vitaminas D, tačiau tik šviesoje šis vitaminas gaminasi, o pastaraisiais metais šviesos kiekis sumažėjo“, – pasakojo A. Razmienė. Jei vitamino D trūksta žmogaus organizme, silpsta imunitetas ir mažėja atsparumas ligoms. Šio vitamino trūkumas turi įtakos žmogaus psichikai, dėl to atsiranda daugiau žmonių, sergančių depresija.

Organizmas reaguoja į laiko kaitą

Perėjimas prie naujo laiko nuolat veikia mėgstančiuosius ilgiau pamiegoti. Pirminės sveikatos priežiūros centro specialistai sako, kad, persukus laikrodžių rodykles, žmonės sunkiau keliai į darbą, sutrikdomas jų biologinis ritmas, o ryte skundžiamasi nedarbingumu. Žmogaus organizmo prisitaikymas prie naujo laiko sukelia ne tik mieguistumą, bet ir įtampą. Medikai teigia, jog tiems, kurių organizmui trūksta tos vienos valandos miego, ryte keltis sunkiau, todėl jie būna blogos nuotaikos ir jiems trūksta energijos. Pakeitus vasaros laiką „paimta“ valanda iš naktinio miego ryte sukelia sunkumų atsikeliant, valanda trumpesnė naktis sukelia organizmo sąmyšį, ir trūksta laiko dienos metu, sutrinka kasdienis ritmas: miegoti dar nesinori, tačiau ryte reikia keltis nepakankamai išsimiegojus. Žiemos laikas sutrumpina dieną, greičiau tampa nyku, tamsu, niūru, darosi sunku susikaupti darbams. Taip pat nelengva atsikelti anksti rytais, nes už langą būna dar tamsu. Žiemos laikas yra sėslesnis, daugiau laiko praleidžiama uždarose patalpose, ir laiko tėkmė jaučiama labiau.

Dėl laiko kaitos poveikio organizmui kai kurie kreipiasi į gydytojus

Medikai teigia, kad kai kurie žmonės sunkiai ištveria laiko kaitaliojimą, tačiau nesupranta, kokia yra tikroji jų blogos savijautos priežastis: fiziologinė, susijusi su ritmų kaita, ar psichologinė, sukelta suvokimo, kad pasikeitė įprastas kėlimosi irėjimo miegoti laikas. Kad išgyventų adaptacinį periodą išvengdami rimtesnių sveikatos problemų, daugumai reikalinga pagalba.

Parengė Gintarė Vasiliūtė
Lietuve.lt

Naują knygą apie JAV lietuvius galite nusipirkti „Drauge“

Vilniaus tarptautinėje knygų mugėje pristatytą šiais metais leidyklos „Aukso žuvis“ išleistą knygą „Manėm, kad greit grįšim“ (sud. Dalia Cidzikaitė, Laima Petrauskaitė VanderStoep ir Dalia Stakytė Anysienė) galite įsigyti „Draugo“ knygynelyje. Kaina – 25 dol. (Illinois valstijos pridėtinės vertės mokestis – 9.25 proc., persiuntimas paštu – 5 dol.). Teiraukitės tel. 773-585-9500.

Knygoje – aštuoniolika pokalbių su JAV lietuviais, kurie Antrojo pasaulinio karo metais nuo artėjančio sovietų fronto ir tremties grėsmės buvo priversti palikti Lietuvą ir trauktis į Vakarus. Knygos sudarytojų pašnekovai atvirai pasakoja apie bėgimo iš Lietuvos aplinkybes, gyvenimą DP stovyklose Vokietijoje, apsisprendimą emigruoti ir įsikūrimą Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Knyga „Manėm, kad greit grįšim“ yra didesnio projekto – Sakytinės istorijos projektas – dalis, kurį 1995 m. sumanė JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros taryba. Projekto metu į magnetofono juostas įrašyti 65 pokalbiai. 30 pokalbių įrašyti Čikagos apylinkėse, 35 – kitur. Šiandien bent pusė kalbintų asmenų jau yra mirę.

DATOS ir SUKAKTYS

Pirmoji lapkričio savaitė

Lapkričio 3 d.

Šv. Huberto, medžiotojų globėjo, diena

- 1954 m. mirė Henri Matisse, prancūzų menininkas ir skulptorius, fovizmo srovės pradininkas (gimė 1869 m.)
- 1957 m. Sovietų Sąjunga kosminiu aparatu „Sputnik 2“ į kosmosą pirmą kartą išsiuntė gyvūną – šunį Laiką.
- 1970 m. atidarytas greitkelis Vilnius – Kaunas.
- 1989 m. Lietuvos SSR AT sesijoje priimtas Pilietybės įstatymas.
- 1926 m. gimė Valdas Adamkus, politikas, Lietuvos Respublikos prezidentas (iki 2009 m.), aplinkosaugininkas, JAV lietuvių visuomenės veikėjas.

Lapkričio 4 d.

- 1847 m. mirė Felix Mendelssohn-Bartholdys, vokiečių kompozitorius, pianistas, vargonininkas, dirigentas (gimė 1809 m.)
- 1942 m. mirė Pranas Dovydaitis, Lietuvos Nepriklausomybės akto signataras, ministras pirmininkas, teisininkas, filosofijos mokslų daktaras, profesorius, Lietuvos ateitininkų sąjungos vadovas, enciklopedistas, periodinių leidinių redaktorius ir leidėjas (gimė 1886 m.).
- 1945 m. įkurtas UNESCO – Jungtinių Tautų padalinys švietimo, mokslo ir kultūros reikalams.
- 1956 m. Tarybinė armija įžengė į Budapeštą, kad nuslopintų Vengrijos revoliuciją.
- 1988 m. Vilniuje įsteigtas „Socialistinis judėjimas už persitvarkymą Lietuvoje Jeddinstvo“, kaip pasipriešinimas Sąjūdžiui.

Lapkričio 5 d.

Tarptautinė vyrų diena.

- 1914 m. britai užėmė iki tol Osmanų imperijai priklausiusį Kiprą.
- 1959 m. pradėjo veikti pirmasis Kauno hidroelektrinės hidroagregatas.

Lapkričio 6 d.

- 1672 m. mirė Henrich Schutz, vokiečių ankstyvojo baroko kompozitorius ir vargonininkas, vienas svarbiausių vokiečių kompozitorių prieš Johann Sebastian Bach (gimė 1585 m.).
- 1879 m. gimė Kazimieras Būga, kalbininkas, vienas iš žymiausių lietuvių kalbos tyrinėtojų, profesorius (mirė 1924 m.).
- 1906 m. Vilniuje pirmą kartą parodyta opera „Birutė“ (kompozitorius Mikas Petrauskas).
- 1916 m. gimė Ray Conniff, garsus amerikiečių muzikas, žinomas dėl savo vokalinio ansamblio, orkestro, kurio atliekama lengvoji muzika net iš 28 albumų 1957–1968 m. pabuvojo Amerikos „Top 40“ sąrašė (mirė 2002 m.).
- 1944 m. mirė Jonas Šliūpas, gydytojas, medicinos, humanitarinių ir teisės mokslų daktaras, aušrininkas, lietuvių spaudos ir politinis veikėjas, laisvamanis (gimė 1861 m.).

Lapkričio 7 d.

- 1913 m. gimė Albert Camus, prancūzų-alžyriečių kilmės filosofas ir rašytojas, egzistencializmo atstovas. Laikomas vienu žymiausių XX a. prancūzų rašytojų (mirė 1960 m.).
- 1917 m. Rusijoje įvyko Spalio revoliucija.
- 1938 m. gimė Sigitas Tamkevičius, SJ, katalikų dvasininkas, Kauno arkivyskupas.
- 1992 m. mirė Aleksandr Dubček, Čekoslovakijos politinis veikėjas, Prahos pavasario lyderis (gimė 1922 m.).

Lapkričio 8 d.

- 1656 m. gimė **Edmund Haley**, anglų ast-

ronomas. Jis pirmasis apskaičiavo vėliau jo vardu pavadintos kometos orbitą bei tiksliai prognozavo, kad ji prie Žemės sugrįš 1705, 1758, 1835 ir 1910 metais (mirė 1742 m.).

- 1887 m. Emile Berliner gavo patentą už gramofoną.
- 1919 m. Latvija *de facto* pripažino Lietuvos nepriklausomybę.

- 1953 m. Rusijoje, Vladimiro kalėjime mirė **Mečislovas Reinys**, katalikų dvasininkas, arkivyskupas, teologijos ir filosofijos profesorius, diplomatas, politikas, Lietuvos užsienio reikalų ministras, SSRS politinis kaliny, kankinys. Vilniaus arkivyskupijoje yra pradėta jo beatifikacijos byla (gimė 1884 m.).
- 1970 m. gimė Napoleon Hill, JAV rašytojas, žurnalistas, padėjęs pagrindus asmeninės sėkmės literatūrai bei pozityvaus mąstymo teorijai (gimė 1883 m.).

Lapkričio 9 d.

- 1799 m. Briumero 18 d. perversmas: Napoleonas Bonapartas nuvertė Direktoriją ir tapo Pirmuoju konsulu.
- 1872 m. Bostone, JAV, kilo didžiausias gaisras per visą šalies istoriją.
- 1940 m. mirė Arthur Neville Chamberlain, Didžiosios Britanijos valstybės veikėjas (gimė 1869 m.).
- 1970 m. mirė Charles André Joseph Marie de Gaulle, prancūzų generolas ir politikas, pirmasis Penktosios Respublikos prezidentas, valdė nuo 1959 m. sausio 8 d. iki 1969 m. balandžio 28 d (gimė 1890 m.).
- 1989 m. Berlyno sienos griuvimas. Rytų Berlyno gyventojams leista laisvai kirsti Berlyno sieną. Kitą dieną gyventojai pradėjo sieną griauti.

Arkivysk. G. Grušas išrinktas LVK pirmininku

Atkelta iš 1 psl.

Buvo atnaujinta LVK Nuolatinės tarybos sudėtis. Jos nariai nuo šiol yra arkivysk. G. Grušas, vysk. L. Virbalas ir vysk. R. Norvila. LVK Švietimo komisijos pirmininku išrinktas vysk. J. Ivanauskas, nariais – arkivysk. G. Grušas, vysk. K. Kėvalas, o sekretoriumi – A. Lukoševičius. LVK Visuomenės informavimo priemonių komisijos pirmininku išrinktas arkivysk. S. Tamkevičius, nariais – arkivysk. G. Grušas, vysk. K. Kėvalas, vysk. L. Virbalas, o sekretoriumi – G. Žukas. LVK Liturgijos komisijos pirmininku išrinktas vysk. L. Virbalas, nariais – vysk. R. Norvila, vysk. A. Poniškaitis, vysk. L. Vodopjanovas, o sekretoriumi – kun. K. Palikša. LVK Vienuolių komisijos pirmininku išrinktas vysk. L. Vodopjanovas, nariais – arkivysk. S. Tamkevičius, vysk. E. Bartulis ir vysk. A. Poniškaitis. Ekumeninių reikalų tarybos pirmininku išrinktas vysk. E. Bartulis, o Jaunimo reikalų tarybai toliau vadovaus vysk. A. Poniškaitis. Socialinių reikalų tarybos pirmininku išrinktas vysk. K. Kėvalas, o pirminkavimas Šeimos reikalų tarybai vienbalsiai patikėtas iki šiol šias pareigas ėjusiam kard. A. J. Bačkiui. Ryšių su Lenkijos Vyskupų konferencija tarybai ir toliau pirmininkaus vysk. R. Norvila, o *Iustitia et pax* komitetui – vysk. J. Kauneckas. LVK atstovu COMECE išrinktas iki šiol šias pareigas ėjęs vysk. R. Norvila.

Kard. A. J. Bačkiui paprašius atleisti jį iš Nuolatinės Dvišalės komisijos dalies, deleguojamos LVK, pirminko pareigų, naujuoju šios komisijos dalies pirmininku išrinktas LVK pirminkas, Vilniaus arkivyskupas metropolitas G. Grušas. Nauju šios komisijos nariu išrinktas LVK Generalinis sekretorius kun. K. Smilgevičius.

Į plenarinį posėdį susirinkę ganytojai patvirtino studentų, 2015 m. rudenį vyksiančių studijuoti į Romą, sąrašą. Išrinkti Lietuvos delegatai į Europos Vyskupų Konferencijų Katechetikos atstovų suvažiavimą Romoje, vyksiantį 2015 m. sausio 27–29 d. Jame Bažnyčiai Lietuvoje atstovaus LVK Švietimo komisijos pirmininkas Kaišiadorių vyskupas J. Ivanauskas, LVK Socialinių reikalų tarybos pirmininkas Kauno arkivyskupo augziliaras K. Kėvalas bei A. Lukoševičius. Lietuvos atstovu Katalikų Biblijos Federacijoje išrinktas kun. D. Dikevičius.

Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila posėdžio dalyviams išsamiai pristatė Romoje vykusios Neeilinės Vyskupų Sinodo Asamblėjos darbus, svarstytus klausimus, pasidalino savo išvalgomis iš daugybės susitikimų su kitais Sinodo dalyviais. Šis Sinodas susilaukė daug katalikų ir viso pasaulio dėmesio, išryškino problemas ir ieškojo galimų atsakymų į jas. Didžiulis darbas, nuveiktas Sinodo delegatų, buvo apibendrintas ir, apsvarsčius jį kiekvienos šalies Bažnyčioje, taps gairėmis Eilinei Vyskupų Sinodo Asamblėjai, vyksiančiai 2015 m. spalį Romoje.

Vis gausėjantis iš Lietuvos kilusių asmenų santuokų užsienyje skaičius paskatino ganytojus parengti vieningą visai Lietuvai Krikšto pažymėjimą lotynų ir lietuvių kalbomis, reikalingą norintiems tuoktis užsienyje. Iki šiol kiekviena vyskupija išduodavo skirtingos formos dokumentus. Šio dokumento parengimas pavestas Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekre-

Plenarinio LVK posėdžio dalyviai

Arkivysk. G. Grušo asmeninio archyvo nuotr.

LVK pirmininku G. Grušas išrinktas trejų metų kadencijai. V. Kopūsto nuotr.

toriatui. Sudaryta darbo grupė, kurios uždavinys – pateikti pasiūlymus, kaip konkrečiai susisteminti ir suvienodinti kitus santuokos sudarymui Lietuvoje naudojamus dokumentus.

Siekiant sustiprinti silpną regėjimą turinčių žmonių sielovadą, išrinktas Aklųjų ir silpnaregių dvasios vadas. Ši pastoracinė veikla vienbalsiai patikėta Panevėžio vyskupui emeritui J. Kauneckui.

Plenarinio posėdžio metu buvo išsamiai aptarti Bažnyčios ir valstybės santykiai priimamų įstatymų perspektyvoje, dalintasi nuomonėmis apie bendradarbiavimą su valstybe karitatyvinės veiklos, švietimo ir kultūros srityse.

Svarbiu sielovadiniu akcentu tapo priimtos naujos *Vaikų ir jaunuolių ruošimo Atgailos, Eucharistijos ir Su-tvirtinimo sakramentams gairės*. Šis dokumentas atspindi svarbą, kurią Bažnyčia teikia sakramentinei katechezei. Posėdžio metu buvo pritarta Komunikavimo darbo grupės pasiūlymams dėl Bažnyčios viešosios komunikacijos strategijos. Patvirtinta galimybė per Pasaulinę komunikavimo priemonių dieną (švenčiamą kasmet per Šeštines) vyskupijose rengti tikslinę rinkliavą, kuri būtų skiriama katalikiškai žiniasklaidai paremti ir Bažnyčios komunikacijos darbuotojams išlaikyti. Siekiant sustiprinti katalikišką žiniasklaidą remiantį *Bažnyčios kroni-*

kos fondą, buvo apsispręsta, kad jo steigėjų atsakomybę perima metropolijos.

LVK delegatas užsienio lietuvių sielovadai prel. E. Putrimas pristatė užsienio lietuvių sielovados aktualijas bei pateikė ganytojų tvirtinimui užsienio lietuvių kapelionų kandidatūras. Vieniųjų metų kadencijai Prancūzijos lietuvių kapelionu patvirtintas kun. M. Mitkevičius, o Popiežiškosios šv. Kazimiero lietuvių kolegijos Romoje rektorius kun. A. Arštikaitis trejų metų kadencijai patvirtintas Italijos lietuvių kapelionu bei *Migrantes* komisijos nariu. Prel. E. Putrimas pasidžiaugė, kad JAV Vyskupų konferencija Baltimorės lietuvių parapijos bažnyčiai suteikė Amerikos Nacionalinės Šventovės („National Shrine“) statusą. Svarstytytos galimybės atsiliiepti į Birminghamo ir Adelaidės lietuvių prašymus paskirti jiems kapelioną.

Po mėnesio prasidės Popiežiaus Pranciškaus paskelbti Pasvęstojo gy-

venimo metai, kurie tęsis iki 2016 m. vasario 2 d. Vyskupai drauge su vienuolių atstovais aptarė pasiruošimą šių metų, kurie pasišventimą Dievui primins Bažnyčiai ir visuomenei, šventimui.

Vyskupai pritarė, kad Marijonų vienuolija parengtų ir išleistų Bendruomeninių maldų rinkinį. Svarstyti kai kurie *Gedulinių valandų* leidimo praktiniai klausimai.

Nuspręsta, kad nuolatinė Švč. Sakramento adoracija Šeimos metų intencija tęsis iki 2015 m. sausio 10 d. Vilniuje vyksiančio Šeimų festivalio. Adoracijos, vyksiančios parapijose po 2015 m. sausio 10 d. metu, bus kviečiama ypač melstis Pasvęstojo gyvenimo metų ir Eilinės Vyskupų Sinodo Asamblėjos intencijomis.

Kitas Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis bus surengtas 2014 m. gruodžio 4 d. Kaune.

Bernardinai.lt

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ

SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ

7600 W. CollegeDrive

Palos Heights, IL 60463

Tel. 708–361–5550

Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų skausmų gydymas

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.

VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS

Kalbame lietuviškai

6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6

Chicago, IL 60638

Tel. 773–229–9965

Valandos susitarus

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS

DR. PAUL KNEPPER

Akių ligos – chirurgija

150 E. Huron, Suite 1000

Chicago, IL 60611

Valandos susitarus

Tel. 312–337–1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.

AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA

219 N. Hammes Avenue

Joliet, IL 60435

Tel. 815–741–3220

DANTŲ GYDYTOJAI

DR. JOVITA KERELIS

DR. DAIVA BIDVA

DANTŲ GYDYTOJA

9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL

Tel. 708–598–8101

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

DANTŲ GYDYTOJAS

Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą

Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai

4647 W 103 St, Oak Lawn, IL

55 E Washington, Ste 2401,

Chicago, IL

Tel. 708–422–8260

Garsus Amerikos fotografas negaili pagyrų Lietuvai ir jos kultūrai

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Lietuvos fotografijos mokykla yra labai stipri, jūsų fotografai ir jų darbai yra gerai žinomi įvairiose pasaulio šalyse. Pastarųjų metų permainos Baltijos šalyse yra pritrenkiančios, ir aš, po dešimties metų sugrįžęs į Lietuvą, vos ją atpažinau, nes miestai labai išgražėję, ir žmonės tarsi kitokie“, – negailėjo pagyrų neseniai Lietuvoje viešėjęs garsus Jungtinių Amerikos Valstijų fotografas, meno istorikas, knygų apie fotografiją autorius, parodų įvairiose pasaulio šalyse kuratorius Steve Yates.

Spalio 19-ąją Kauno senamiestyje esančioje galerijoje „Meno parkas“ buvo atidaryta S. Yates paroda „Pagamintos būti fotografija“. Šis renginys tapo pagrindiniu jau šeštojo šiuolaikinio meno festivalio „Kaunas mene. Sklaida, pažintys“ akcentu. Gausiai į parodas atidarymą susirinkę kauniečiai ir miesto svečiai galėjo susipažinti su originaliais menininko iš Amerikos darbais bei su juo pabendrauti.

Naująją menininko ekspoziciją sudaro specifinės vietos instaliacija, sukurta iš Rytų ir Centrinės Europos fotografijų. Didelio formato spalvoti atspaudai jungia kameros fiksuotus vaizdus ir piešinius: detalės nudažomos spalva, kuriami pasikartojantys dydžiai, sąveikos, kurios praplečia ir padidina pačios galerijos architektūrinę erdvę, struktūrą ir šviesą. Tai deriniai, kurie provokuoja naujus „erdvės poezijos“ matymo būdus.

Šios parodos atidarymo išvakarėse Kauno fotografijos galerijoje buvo surengta amerikiečio menininko paskaita „Fotografinė idėja: po modernizmo“. Paskaitos metu buvo kalbama apie tai, kaip nuo modernizmo iki šių dienų menininkai bei besivystančios technologijos išplėtė fotografijos, kaip asmeninės meninės išraiškos priemonės, įvairovę.

Pagal meno rezidencijų programą į Lietuvą atvykęs S. Yates jau daugiau nei du dešimtmečius dirba New Mexico valstijos meno muziejuje, kuriame inicijavo fotografijos programą ir fotografijos archyvo steigimą. Kartu jis aktyviai reiškiasi ir akademiniame gyvenime, dėsto fotografiją ir meno istoriją New Mexico universitete bei Santa Fe koledže. S. Yates yra 9 fotografinių studijų pagrindinis sudarytojas, įvairiuose leidiniuose publikavęs daug tekstų fotografijos, meno istorijos ir filosofijos klausimais.

Čikagoje gimęs ir nuolat po įvairias pasaulio šalis keliaujantis bei paskaitas apie fotografijos meną skaitantis ir parodas rengiantis S. Yates tris kartus yra gavęs Fulbright stipendiją savo tyrinėjimams Rusijoje bei kitose Rytų Europos valstybėse. Ši kartą į Baltijos šalis jis atvyko kelioms savaitėms, iš pradžių lankėsi Rygoje, ten bendravo su Latvijos fotografais, o po to atvyko į Kauną.

Parodos Kaune atidarymo metu „Meno parko“ galerijos direktorius Arvydas Žalpys sakė, kad sve-

Steve Yates parodos Kauno galerijoje „Meno parkas“ akimirkos.

A. Vaškevičiaus nuotraukos

čias gerai susipažinęs su Lietuvos fotografija, nes dar 2001 metais Santa Fe mieste esančiame New Mexico meno muziejuje surengė garsaus lietuvių fotografo Aleksandro Macijausko darbų parodą. Paprašytas „Draugui“ papasakoti apie tos parodos idėją ir įvertinti lietuvių fotografų darbus, svečias maloniai sutiko prisiminti, kaip atrado anksčiau jam nežinomą Lietuvą ir jos meną.

„Viskas prasidėjo nuo to, kad prieš daugiau kaip du dešimtmečius gavau Fulbright stipendiją ir pagal tarptautinių mainų programą 1991 metais atvykau į tuometę Sovietų Sąjungą, Smolensko miestą. Į Rusiją vėl sugrįžau 1995-aisiais, po to 2007 metais, ten skaičiau paskaitas, rengiau parodas. Jau Smolenske pirmą kartą išgirdau apie A. Macijauską, ten buvo ir jis pats, bet jo fotografijų nemačiau. Ne vienas fotografijos meno specialistas man sakė, kad Aleksandro Macijausko fotografijos yra ypatingos, jas reikia pamatyti ir įvertinti. Buvau suintriguotas, tačiau praėjo dar keleri metai, kai pirmą kartą pamačiau jo darbus. Jie padarė man didžiulį įspūdį, pradėjau galvoti, kaip šias fotografijas parodyti Amerikos žiūrovams“, – prisiminė S. Yates.

Jis neslėpė, kad apie Lietuvą ir jos kultūrą iki tol nieko nežinojo, o atradęs mūsų šalies fotografiją ėmė domėtis ir kitais fotografais, ir pačia Lietuva. Netrukus jis čia apsilankė, susitiko su Lietuvos fotografais, menininkais ir parsivežė iš mūsų šalies pačius geriausius išpūdžius. Amerikietis ne tik surengė A. Macijausko darbų parodą Santa Fe, bet ir

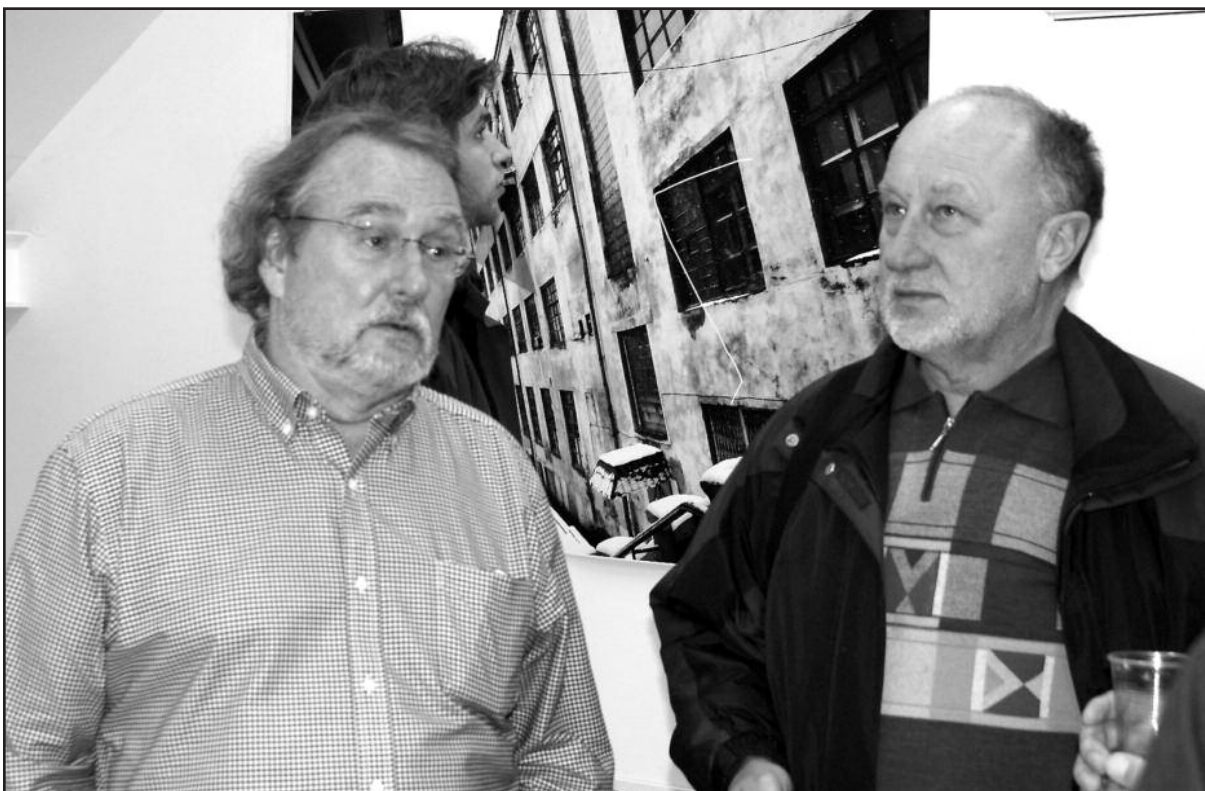

sudarė šios parodos katalogą. Susidomėjęs lietuvių fotografija, S. Yates parašė straipsnius apie Antano Sutkaus ir kitų lietuvių fotografų kūrybą.

Paklaustas, kaip amerikiečiai įvertino ir priėmė lietuvių fotografo darbus New Mexico meno muziejuje, svečias sakė, kad įvertinimai buvo patys geriausi, darbus pamatė tikrai daug lankytojų, daugeliui kurių tai buvo pirmoji pažintis su Lietuvos menu.

„Su savo paskaitomis bei kūrybinėmis dirbtuvėmis esu lankęsis 26 pasaulio šalyse pradedant Vengrija, Vokietija, Baltijos šalimis ir baigiant Korėja bei Australija. Tikrai galiu lyginti įvairių šalių menininkus ir jų darbus – lietuviai yra labai stiprūs. Ir ne tik fotografa – visa jūsų kultūra turi ypatingas tradicijas, jūsų šalies istorija taip pat labai ypatinga. Aš žaviuosi pastarųjų metų permainomis Lietuvoje – ir išorinėmis, pradedant išpūdingais dangoraižiais, kurių dar nebuvo prieš dešimt metų, ir vidiniais – žmonės tapo daug laisvesni, atviriau bendrauja, labiau viskuo domisi. Buvo ištis nuostabu pajusti visas tas permainas“, – sakė amerikietis.

S. Yates pasakojo, kad dažnai yra kviečiamas dalyvauti įvairiose šalyse rengiamuose fotografijos simpoziumuose, taip pat jam tenka būti parodų kuratoriumi, vertinimo komisijų nariu. Menininkas turi daug draugų įvairiuose kraštuose, tarp jų ir Lietuvoje. Ši kartą jo apsilankymą Lietuvoje parėmė Jungtinių Amerikos Valstijų ambasada ir Lietuvos kultūros taryba. Menininko darbų paroda Kaune veiks iki lapkričio vidurio.

Pokalbis su kolega Lietuvos fotografu Romualdu Požerskiu (d.).

Paveldosaugininkai: kapinės Lietuvoje nėra prioritetas

Iš maždaug 20 tūkst. į kultūros vertybių registrą įrašytų objektų, apie 16–17 proc. jų sudaro kapinės ir pavienių palaidojimų vietos. Paveldosaugininkai pastebi, jog kai kurios jų nyksta, nėra tinkamai prižiūrimos, o savivaldybės šioms problemoms ne skiria deramo dėmesio.

Kultūros paveldo departamento vyriausiosios valstybinės inspektorės Audronės Vyšniauskienės teigimu, neveikiančios ar senos kapinės yra šalia kiekvieno mūsų.

„Jų yra beveik kiekvienoje seniūnijoje, kiekviename Lietuvos kaime. Ir yra savivaldybių kurios į tai nekreipia jokio dėmesio“, – pripažįsta A. Vyšniauskienė.

Be to, ne visos tokios kapinės yra patekusios į kultūros vertybių registrą. Pagal šiandien galiojantį įstatymą, savivaldybės iki 2017-ųjų turi suformuluoti šių kapinių sklypus ir įregistruoti nekilnojamojo turto registre.

„Panaši tvarka jau buvo išgaliojusi nuo 2009 m., bet savivaldybės mažai ką padarė. Dažniausiai motyvuojama, kad jos neturi lėšų tokiems darbams, bet yra savivaldybių, kurios jau yra baigusios beveik visus šiuos darbus – tai Marijampolės, Kauno raj. savivaldybės (...) 2005-aisiais Aplinkos ministerija rinko iš savivaldybių kapinių sąrašus, tai viena savivaldybė nei vienų neveikiančių kapinių nebuvo įtraukusi į sąrašus. Jo sudarymas niekieno nėra kontroliuojamas“, – sako A. Vyšniauskienė.

Pasak inspektorės, pagrindinės su kapinėmis susijusios problemos – jos nėra paženklintos, taip pat nėra inventorizuoti išlikę antkapiniai paminklai.

„Prie visų kapinių turi būti įrengti informaciniai stendai, kuriuose turi būti pavadinimas, informacija apie kapinių statusą, taip pat kur galima kreiptis, pastebėjusius kokius negerus faktus arba norint sužinoti, ar galima tvarkyti kokią išlikusį kapą. (...) Dalyje tokių kapinių yra išlikusių antkapinių paminklų, o jų būklė dažnai yra apverktina ir apgailėtina“, – teigia A. Vyšniauskienė.

Siekta, jog įstatyme atsirastų nuostata, pagal kurią išlikusius paminklus reikėtų inventorizuoti, tačiau šio darbo šiuo metu imasi tik pavieniai savanoriai, bendruomenės ar viešosios įstaigos.

Viena tokių organizacijų yra Lapkričio 2-osios draugija, kurios iniciatyva prie kapinių įėjimų atsiranda Atminimo knyga, kapai registruojami, duomenys sukeliami į internetą. Taip suskaitmenintų kapinių kol kas šalyje yra apie aštuoniasdešimt. Taip pat rengiamos studentų ir moksleivių vasaros ekspedicijos, akcijos. Pasak draugijos pirmininko Valdo Kaminsko, kitos šalys jau turi sukurtas kapinių duomenų bazines ir tai yra viena paskutinių valstybės neišspręstų tokio pobūdžio problemų.

„Kapinėse apskritai yra labai didelis ne prioritetas visiems, kurie su šia tema yra susiję, savivaldybėms. Ten nėra apskaitos, informaciniai dalykai ten nėra atėję, jeigu mes gyvenam XXI amžiuje, tai visas kapinių ūkis, administravimas didžiąja dalimi yra XIX a. reikalai. Gal būtų laikas pagalvoti, susimąstyti, kad kažkoks geresnės apskaitos, informacinių technologijų atėjimas į šią sritį būtų reikalingas ir naudingas“, – sako V. Kaminskas.

Jo teigimu, kadangi nėra apskai-

Dainiaus Labučio nuotr.

tos, klesti įvairūs neformalūs susitarimai.

„Mes, skaitmenindami ir kaimų kapines, randame labai daug tokių faktų, kuomet rodoma „šitas kapas užimtas, čia užsirezervavę“. Kažkas iš to daro ir verslą. (...) Viskas kyla dėl tam tikros netvarkos ir dėl to, kad valdžia neskiria tam deramo dėmesio. Ten kur nėra tvarkos ir apskaitos, pradeda klestėti susitarimai ir visokie kiti dalykai“, – teigia V. Kaminskas.

Valstybinės kultūros paveldo komisijos pirmininkės Gražinos Drėmaitės teigimu, būtent nuo savivaldybių požiūrio daugiausiai priklauso kapinių išvaizda.

„Skiriasi požiūris, vertybės galbūt labai daug lemia. Žmonės, kurie ateina sutvarkyti savo mirusiojo kapo ir jeigu šalia yra apleistas kapas, kurio niekas netvarko, sutvarko ir tą. Sudėtinga yra didžiuosiuose miestuose, savivaldybės čia yra susikūrusios savo darbus. Kiek kartų jau pas skirtingus merusėjau Vilniuje, sakydavo – na jau, mums dar ir kapines tvarkyti? Yra daug savivaldybių, kurios šiandien nežino kiek jų teritorijoje yra kapinių“, – pastebi G. Drėmaitė.

Kita vertus, pasak Valstybinės kultūros paveldo komisijos pirmininkės, šiuo metu jaučiamas tam tikras kapinių priežiūros atgimimas. Bendru paveldu rūpinasi ir lenkai, taip pat žydai. Neseniai parengta ir išleista pirmoji Vilniaus bernardinų kapinių knyga.

„Kaip mes suprantame kultūrą,

kaip mes ją gerbiame, kokios yra vertybės – tai labai atsispindi kapinėse. Kitas dalykas, jos fiksuoja visa mūsų istoriją: mokslo, kultūros, karų, civilizacijos istoriją. Kapinės atspindi mūsų daugianacionalinę, daugiakultūrinę vertę – turime daug ir katalikų, ir stačiatikių, ir karaimų, ypač daug žydų kapinių. Apmaudu, kad ne viską labai gražiai sutvarkome“, – nuogaustauja G. Drėmaitė.

Pasak Lietuvos kraštotyros draugijos pirmininko, etnologo Liberto Klimkos, laidojimo tradicijos yra pačios konservatyviausios, tad jos išlieka panašios šimtmečiais, tačiau XXI amžiaus mados vėjai siaučia ir čia, todėl kinta papročiai ir tradicijos, o būtent senosios kapinės išsaugojo daugiau estetikos.

Etnologas šiandieninėse laidojimo tradicijose įžvelgia daug „kičo“, estetikos stokos, kurias, anot jo, nulemia ir

žmonių psichologinės problemos.

„Tai, kad daugelis senų žmonių persikėlė į miestą ir kapinės tapo jų susitikimo vieta. Tokiu būdu čia atsirado gėlių darželiai, kuriuos reikia laistyti vos ne kas tris dienas. Daug kur yra perdėtas rūpestis. Senosiose kapinėse yra daugiau estetikos“, – teigia L. Klimka.

Anot jo, išskirtiniai paminklai turėtų būti tik tautos panteonuose, o paprasti paminklai vienas nuo kito neturėtų per daug skirtis. „Juk mirtis visus sulygina ir suartina“, – sako etnologas.

Pirmieji, akmens amžiaus laikus siekiantys palaidojimai Lietuvos atrandami nedeginti, kūnas kape būdavo guldomas ant šono. Vėliau atėjo deginimo paprotys, išsilaikęs apie tūkstantmetį. Su pertraukomis jis išliko iki pat Lietuvos krikšto.

„Kronininkų Jano Dluogošo, Motiejaus Strijkovskio, Aleksandro Gvanjinio raštuose minima rudeninių sambūrių šventė, kurioje lietuviai, kai nuima derlių, susirenka į tas vietas, kur jų artimieji kadaise buvo sudeginti, į šventąsias giraites, ir ten kelia puotą, kviesdami pasivaišinti mirusiųjų vėles, kad galėtų padėkoti joms už išaugintą derlių, už tai, kad metai buvo sėkmingi. Šitos tradicijos, aišku, ir įdomios, ir gražios. Dabar, kai kremavimo paprotys vėl sugrįžta į Lietuvą, išsprendžiama daug problemų, kur palaidoti mirusiuosius, nes apie miestus išaugo didžiuliai plotai kapinių“, – svarsto etnologas.

L. Klimkos teigimu, tai galėtų atgaivinti senąsias kaimo kapinaites ir priminti, kad seniau lietuviai savo artimuosius laidodavo į šeimos kapavietę ir statydavo vieną bendrą paminklą.

ELTA

Remkime Draugo fondą

Nuo 1992 metų Draugo fondas padeda išlaikyti mūsų lietuvišką, katalikišką „Draugo“ laikraštį.

Prisiminkite Draugo fondą savo testamente. Keletas stambesnių palikimų užtikrins „Draugo“ laikraščio gyvavimą daugelį metų!

www.draugofondas.org

Draugo fondas 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629 • tel: 773-585-9500

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI
LIETUVA, LATVIJA, ESTIJA, LENKIJA, UKRAINA

Siuntinių paėmimas iš namų:
630-774-2136

Asmeninių siuntų tel.:
708-907-3000

SIUNTINIŲ PRIĖMIMO VIETOS

MAJIA Wally's Market 1731 Golf Rd. Mount Prospect, IL 60056 Tel: 847-364-2929	LITHUANIAN PLAZA 9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-599-9866
MAJIA Gelos Caves 6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634 Tel: 773-283-7701	KUNIGAIKŠČIŲ UŽEIGA 6312 S. Harlem Ave. Summit, IL 60501 Tel: 708-594-5622
MAJIA Extreme Exteriors 3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176 Tel: 847-671-1155	RUTA 6651 South Cass Ave., Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882
MAJIA Biomed 360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060 Tel: 847-566-6676	ALWAYS WITH FLOWERS 1138 B S. Slate St., Lemont, IL 60439 Tel: 630-257-0339
SMILGA 2819 83rd St. Darien, IL 60561 Tel: 630-427-0929	EURUS DELI 22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-469-4290
Excel Insurance 5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641 Tel: 773-777-4700	WONDERS OF NATURE 714 S. Buffalo Grove Rd., Buffalo Grove, IL 60089 Tel: 847-793-1000
Atlantic Express Chicago 2719 W. 71 St., Chicago, IL 60629 Tel: 773-434-7919	

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **JAV LB Lemonto apylinkės Socialinių** reikalų skyrius trečiadienį, lapkričio 5 d. 1 val. p. p. kviečia visus į PLC Lemonte skaityklą, kur matysite rašytojo, poeto Vytauto V. Landsbergio sukurtą dokumentinį filmą „Vilties prezidentas“ apie ambasadorių Stasį Lozoraitį. Lapkričio 12 d. 3 val. p. p. mūsų filmų popietėje svečiuosis V. V. Landsbergis.

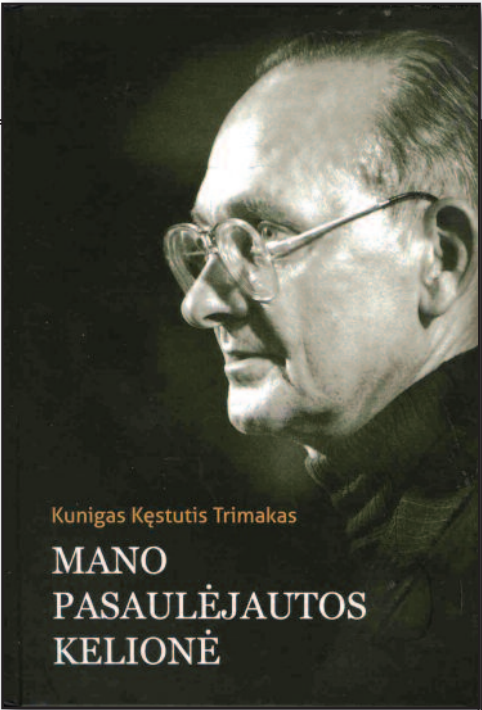
■ **Ketvirtadienį, lapkričio 6 d., 1 val. p. p.** Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos (Marquette Parke) salėje vyks lietuvių pensininkų draugijos susirinkimas. Valdyba visus narius kviečia dalyvauti. Pasiteirauti galima tel.773-471-2239.

■ **DF praneša, kad šiais metais Draugo** fondo narių suvažiavimas įvyks lapkričio 8 d. 9 val. r. „Draugo“ redakcijos patalpose (2-me aukšte). Maloniai kviečiame dalyvauti visus DF narius, rėmėjus ir naujus narius. Suvažiavimo darbotvarkėje – pranešimai, diskusijos ir DF ateities planai. Negalintys asmeniškai suvažiavime dalyvauti, kviečiami panaudoti „proxy“ kortelę ir įgalioti kitą DF narį.

■ **Naujus gražius rūbus Čikagos lietuvių** moterų klubo pokylyje demonstruos Aldona Vaitienė ir Indrė Bielskutė. Pokylis vyks lapkričio 9 d. nuo 1 val. p. p. Palos Country Club, 13100 Southwest Highway, Orland Park, IL. Vietas užsisakykite tel. 708-788-2781.

■ **Brolius, seses ir svečius kviečiame į** Akademinio Skautų Sąjūdžio 90 m. jubiliejų ir Čikagos skyriaus metinę šventę, kuri vyks lapkričio 15 d., šeštadienį, Willowbrook ballroom, 8900 S. Archer Ave., Willow Springs, IL 60480. Nuo 5:30 val. v. iki 6 val. v. – pabendravimas, 6 val. v. – programa. Vietas užsisakykite pas sesę Aušrelę tel. 630-243-6302 arba el. paštu ausreles@comcast.net.

■ **Lapkričio 23 d. po šv. Mišių Jėzuitų** koplyčioje Jaunimo centro moterų klubas kviečia visus į kavinę mielinį blynų pusryčius. Prisidėkite prie lietuviškos salės gyvavimo.

Kun. dr. prof. Kęstučio Trimako paskutinė knyga „Mano Pasaulėjautos kelionė“ pasiekė Čikagą. Knygą sudaro trys dalys: 1. kun. Trimako parašyti tekstai apie savo jaunų dienų patirtį; 2. jaunytės dienoraščiai iš karo pabėgėlių stovyklų Vokietijoje; 3. atsiminimai apie autorių – su juo bendravusių, dirbusių asmenų įžvalgos. Knyga išleista kun. Trimako testamentu paskirtomis lėšomis.

Knyga parduodama „Drauge“. Jos kaina – **30 dol.** (be persiuntimo išlaidų). Visos surinktos lėšos bus persiųstos į Lietuvą, į kankinės Adelės Dirsytės fondą.

**PRENUMERUOKIME IR SKAITYKIME
„DRAUGĄ“**

Konsulas aplankė Lietuvos valstybės veikėjų kapus

Šių metų lapkričio 1 d., minint Visų Šventųjų dieną LR generalinis konsulas Marijus Gudynas su šeima aplankė Lietuvos visuomenės ir politikos veikėjų kapus Čikagoje, padėjo gėlių, uždegė atminimo žvakutes.

Čikagos Šv. Kazimiero kapinėse palaidoti tokie iškilūs asmenys kaip Jonas Bildušas, Vincas Šmulkštys, dr. Jonas Valaitis, generolas Povilas Plechavičius, diplomatas Mikas Bagdonas, buvę LR generaliniai konsulai Čikagoje Antanas Kalvaitis ir dr. Petras Daužvardis, garbės generalinė konsulė Juzė Daužvardienė ir kiti. Šiais metais, minint generalinio konsulato Čikagoje 90-metį, atstovybės veiklos tęstinumą Lietuvos okupacijos metais užtikrinę Petras ir Juzė Daužvardžiai buvo apdovanoti „Lietuvos diplomatijos žvaigždėmis“.

Lietuvių tautinėse kapinėse pagerbti Lietuvos diplomatai dr. Jonas Šliūpas, Jonas Budrys ir kiti.

LR generalinio konsulato Čikagoje info ir nuotr.

Europos džiaz festivalyje Čikagoje Lietuvai atstovaus Juozas Kuraitis

Šiais metais Europos džiaz festivalyje „European Jazz Meets Chicago“ Lietuvai atstovaus saksofonininkas Juozas Kuraitis, kurio pasirodymas vyks lapkričio 6 d., ketvirtadienį, 6:30 val. vakaro, Čikagos kultūros centre (78 E Washington St., Chicago, IL 60602), Claudia Cassidy Theater salėje. Lietuvis koncertuos kartu su Paul Giallorenzo (pianinas), Albert Wildeman (bosas) ir Charles Rumback (būgnai).

Juozas Kuraitis – vienas talentingiausių jaunosios kartos Lietuvos saksofonininkų, dalyvavo daugelio džiaz meistrų projektuose, tarp jų – Arkadijaus Gotesmano, Artūro Anusausko, Petro Vyšniausko, Herbie Kopfo, George Kontrafouris, Costis Christodoulou, Dvoros Davis, Euan Stevenson. Muzikantas subūrė savo kvartetą, pasirodo Vilniaus džiaz orkestro programose.

Dalyvauti Europos džiaz festivalyje J. Kuraitį pakvietė generalinis konsulas Čikagoje, kuris kartu su kitais Čikagoje įsikūrusiais Europos šalių konsulatais bei kultūros institucijomis organizuoja šį renginį. Lietuvos muzikanto dalyvavimą festivalyje Čikagoje parėmė LR užsienio reikalų ministerija bei „Švyturys“.

Aštuntajame kasmetiniame „European Jazz Meets Chicago“ dalyvaus septynių Europos valstybių atstovai – tai muzikantai iš Lenkijos, Austrijos, Prancūzijos, Norvegijos, Švedijos, Vokietijos ir, žinoma, Lietuvos. Improvizuoto džiaz vakarai, kuriuose europiečiai muzikantai gros kartu su kolegomis amerikiečiais, vyks lapkričio 5 d. ir 6 d. nuo 6:30 val. iki 11 val. vakaro. Daugiau informacijos ir pilną festivalio programą rasite internete adresu www.umbrellamusic.org.

Kviečiame atvykti į Europos džiaz festivalį paklausyti improvizuoto džiaz. Įėjimas į renginį nemokamas.

LR generalinio konsulato Čikagoje informacija

Amerikos žydų komiteto nariai lankėsi Lietuvos konsulate Čikagoje

Spalio 30 dieną LR generaliniame konsulate Čikagoje lankėsi Amerikos žydų komiteto (angl. American Jewish Committee) JAV vidurio-vakarų regioninių padalinių vadovai.

Susitikimo su generaliniu konsulu Marijumi Gudynu metu svečiai dėkojo Lietuvai už nuoseklią politiką, kuri padeda kurti konstruktyvius Lietuvos ir Izraelio dvišalius santykius. Kaip gero bendradarbiavimo pavyzdys paminėtas Izraelio ambasados Lietuvoje atidarymas, kuris dar labiau prisidės prie mūsų šalių dvišalių santykių plėtojimo ekonomikos, kultūros ir turizmo srityse. Taip pat buvo padėkota už Lietuvos Respublikos Seime priimtą įstatymo pataisą, kuria žydų gelbėtojai pripažinti laisvės kovų dalyviais. Pokalbio metu buvo aptartos ir tarptautinės politinės aktualijos – vykstančios derybos dėl Irano branduolinės programos, Izraelio – Palestinos taikos derybų procesas ir kiti aktualūs klausimai.

LR generalinio konsulato Čikagoje info ir nuotr.

